

Referans KÜRESEL

7 OCAK 2008 PAZARTESİ

REFERANS GAZETESİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR

1. MEDENİYETLER İTTİFAKI FORUMU MADRİD'DE

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılacağı 1'inci Medeniyetler İttifakı Forumu İspanyol ve Türk işadamlarını bir araya getirecek. 12'de

Rifat Hisarcıklıoğlu

Türkiye potansiyelini Türkmenistan ile paylaşabilir

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkmenistan'daki yabancı yatırımların ülkeye dinamizm kazandırdığını dile getirdi. Cumhurbaşkanı'nın Türkmenistan ziyareti kapsamında DEİK tarafından 6 Aralık'ta düzenlenen Türkiye-Türkmenistan İş Forumu'nda konuşma yapan Hisarcıklıoğlu, ekonomisi gide-rek güçlenen Türkiye'nin var olan potansiyelini Türkmen işadamlarıyla paylaşma hedefinde olduğunu kaydetti.

Bu noktada Türk işadamlarının Türkmenistan'da karşılaştıkları sorunlara değinen Hisarcıklıoğlu, vize işlemleri ve çalışma izinleri konusunda sıkıntılar yaşandığını belirterek, nakliyat ve bankacılık işlemlerinde de kolaylık ve işbirliği talebini iletti.

Yunanistan dış ticarete fırsat kapısı

Dışişleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan, Yunanistan'ın Türkiye'nin dış ticareti için önemli bir avantaj olduğunu belirterek, "Türk-Yunan ekonomik ilişkilerinin asıl vizyonu ise tek bir ekonomik bölge oluşturulması" dedi. Bakan Ali Babacan, 1999 yılında her iki ülkede yaşanan deprem felaketinden bu yana farklı bir mecraaya giren Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde süregelen karşılıklı ziyaretlerin başka bir uzantısını 3-5 Aralık tarihleri arasında Atina ve Gümülcine'ye yaptığı ziyaretlerle gerçekleştirdi.

Dışişleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan, Türk-Yunan ekonomik ilişkilerinin asıl vizyonunun "tek bir ekonomik bölge oluşturulması" olduğunu belirterek iki ülkenin, çeşitli sorunların yaşandığı bölgede güvenlik ve istikrar açısından önemli rol oynadığını kaydetti.

9'da

Ucuz işçi cenneti Kosova, yatırımın yeni stratejik üssü

Avrupa pazarlarına yakınlığı, sahip olduğu genç nüfusuyla mali yardımların ve hükümet harcamalarının azaldığı 2006'da bile 5 bin yeni şirketin kurulduğu Kosova, Türk yatırımları için fırsat kapısı.

İşçilik maliyetlerinin ortalama 220 euro olduğu Kosova pazarı, Türk yatırımları için yeni bir stratejik üs. Avrupa pazarlarına yakınlığı, Avrupa'nın en genç nüfus oranına sahip olması, mali yardımların ve hükümet harcamalarının azaldığı 2006'da bile 5 bin yeni şirketin kurulduğu Kosova'da yaşanan belirsizlik ortamı, Türk yatırımları için riskten çok fırsat yaratabilir.

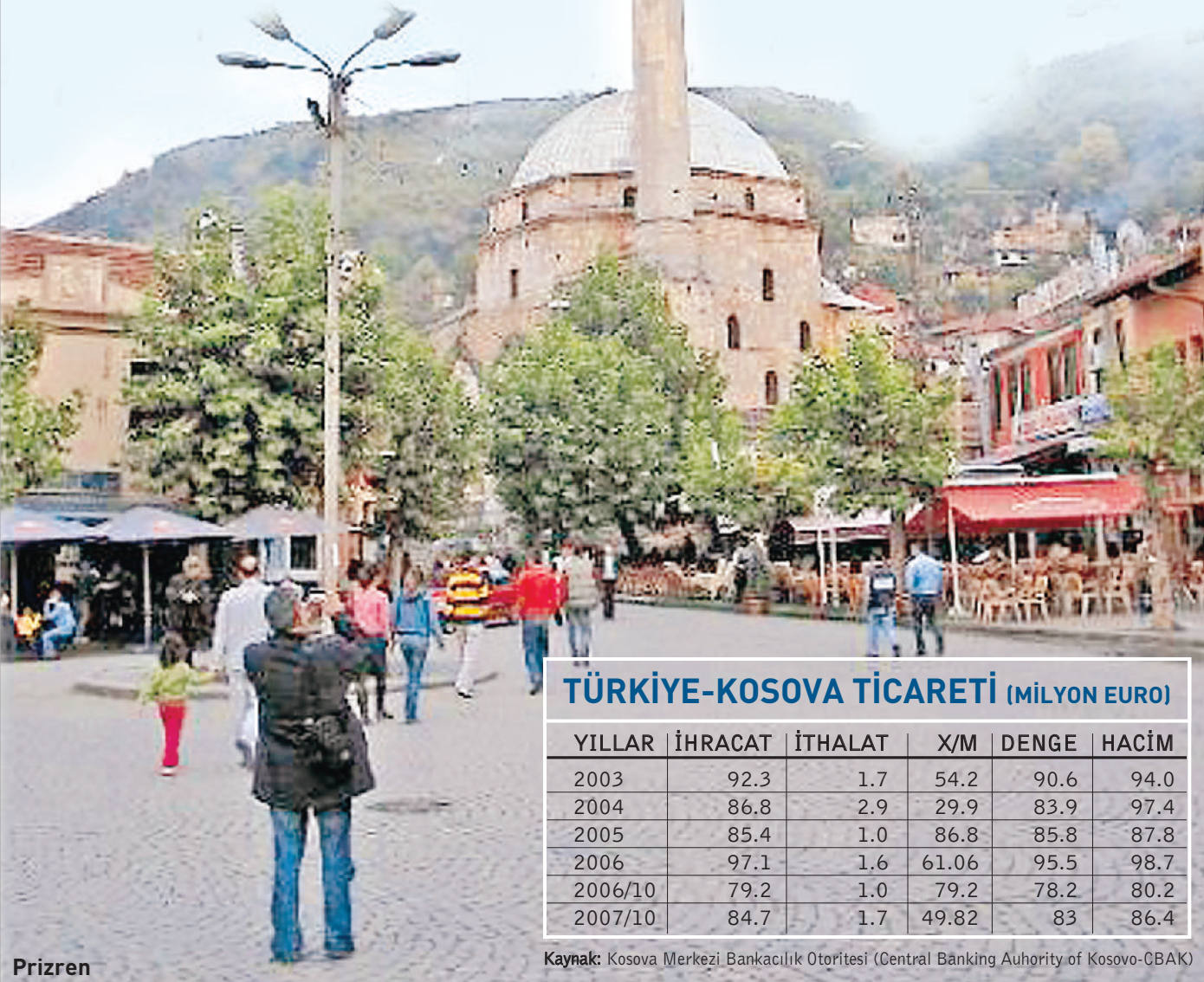
Kosova, tüm makro-ekonomik

istatistiklerin ötesinde kendisine has iç dinamiklere sahip bir ülke profili ortaya koyarken, ABD ve Avrupa Birliği (AB), Balkanlar'ın tam ortasında neredeyse sıfırdan yeni inşa edilen bir ülke olarak da yatırım için dikkatleri üzerine çekiyor. Yatırımlar için prestij projesi olarak gösterilen Kosova'ya Rusya ve Yunanistan Selanik, Üsküp, Mitrovica ve Belgrad ekseninde önemli yatırımlarda bulunurken, bu pazardaki

Türk yatırımlarını artırmak hem siyaset açısından hem de iktisadi yönden stratejik bir hamle olacak.

Tüm bu fırsatları Türk yatırımcılara taşımak ve pazarın taşıdığı potansiyeli değerlendirmek yönünde çalışmalarını hızlandıran Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) de bünyesinde Kosova Çalışma Grubu'nu kurdu. Önümüzdeki dönemde İş Konseyi kurulması da gündemde yer alıyor.

4'de

Prizren

Kaynak: Kosova Merkezi Bankacılık Otoritesi (Central Banking Authority of Kosovo-CBAK)

TÜRKİYE-KOSOVA TİCARETİ (MİLYON EURO)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	X/M	DENGE	HACİM
2003	92.3	1.7	54.2	90.6	94.0
2004	86.8	2.9	29.9	83.9	97.4
2005	85.4	1.0	86.8	85.8	87.8
2006	97.1	1.6	61.06	95.5	98.7
2006/10	79.2	1.0	79.2	78.2	80.2
2007/10	84.7	1.7	49.82	83	86.4

KOSOVA'DA YATIRIM İÇİN NELER YAPILABİLİR?

■ Türkiye ile Kosova arasındaki yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşması yürürlüğe girmeli.

■ Türkiye'nin Kosova ile Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalaması AB'nin bölgeyi hızla kalkındırmak istemesi nedeniyle gerçekleştirilebilir.

■ Özel hastane işletmeciliği alanında büyük bir açık var. Farmaseutikal ilaç sektöründe de yatırım cazip.

■ Tarihi ve kültürel ortak mirasın korunması çalışmalarının yüksek mimarı, mühendislik, inşaat ve restorasyon gibi alanları Türk uzmanlar ile firmalar için potansiyel bir işkolu olabilir.

■ Otoyol inşaatı veya yol geliştirme çalışmaları önümüzdeki dönemde gündeme gelecek. Deneyimli firmalar bu alanda projeler üstlenebilir.

■ Kosova ile Avrupa Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası

(EBRD) ve Avrupa Yatırım Bankası arasında imzalanmış olan anlaşmalar da müteşebbislere kredi sağlama imkanı veriyor.

■ Tekstil ürünlerimizden özellikle genç nüfusa hitap eden markalı hazır giyim üreticileri için gelişmekte olan bir piyasa ve ihracat teşviki kapsamında.

■ T.C. Prishtina Esgüdüm Bürosu bünyesinde ticaret müşaviri görevlendirilmesi yatırımlara ve ticarete ivme kazandırır.

Rona Yırcalı, DEİK'in çalışmalarını etkin olarak sürdüreceğini söyledi.

DEİK'in 20'nci yıldaki hedefi 500 etkinlik

20'nci yılını bir dizi etkinliklerle kutlamaya hazırlanan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), kuruluşundan bu yana dış ticaret ağını genişletmek ve hizmet sektörlerinin yurtdışına açılmasına destek vererek Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisine entegrasyonuna katkıda bulunmak hedefiyle çalışmalarına yön veriyor. 20'nci yılını 500 etkinliğe imza atarak taçlandırmayı hedefleyen DEİK gerçekleştirdiği organizasyonlarla Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerine önemli katkılar sağlıyor. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu İcra Kurulu Başkanı ve Başkanvekili Rona Yırcalı, "Dünya ticaretinin hızla artmasına paralel olarak DEİK'in üstlendiği sorumluluk da artmaktadır.

1990'larda bir trilyon dolar olan dünya ticaret hacmi geçen yıl 12 trilyon dolara ulaşmıştır. Bu süreçte ülkemizin de dünya ticaretindeki payı artmıştır. Bu artışın anlamı ülkemizin dünya ekonomisinin daha önemli bir partneri, daha önemli bir parçası haline gelmeye başlamasıdır. İşte tam da bu noktada DEİK'e büyük görevler düşmektedir" dedi. Dünyanın dört bir yanında bağlantıları ve kurduğu işbirliğiyle DEİK'in önümüzdeki dönemde de çalışmalarına etkin ve verimli bir şekilde devam edeceğini belirten Yırcalı, Dışişleri Bakanlığı ile olan güçlü bağlarını daha da kuvvetlendirerek, dış ekonomik ilişkilerin farklı sektörlerde kaydedilen başarılarla taçlandırılacağını söyledi.

5'te

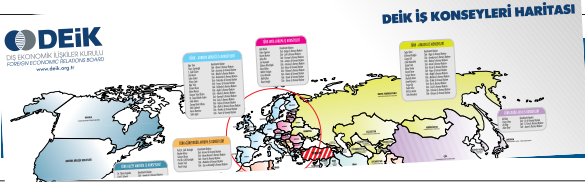
'Kazakistan'daki Türk yatırımları yetersiz'

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Türkiye'nin ülkelerindeki 1.1 milyar dolarlık yatırımının, beklentilerin ve potansiyelin çok altında olduğunu belirterek büyük Türk şirketlerini yeni açılacak sektörlere yatırım yapmaya çağırdı.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in de katılımıyla 13 Aralık tarihinde Kazakistan'da Türkiye-Kazakistan İş Forumu gerçekleştirildi. Forumda bir konuşma yapan Nazarbayev forumun iki taraflı ticari, ekonomik ve teknolojik yatırım imkanlarını artırma

amacı taşıdığını belirtti. Nazarbayev "Orta Asya'ya yapılan yatırımların yüzde 80'i Kazakistan'a yapılıyor. Kazakistan, endüstriyel, yenilikçi bir program yürütüyor. Özellikle metalurji ve taşımacılık alanlarında gelecek 10 yılda 30 milyar dolar yatırım yapılacak. Kazakistan'da bin 600 olan Türk yatırımcı sayısını artırmalı" dedi. Türk ekonomisinin de son yıllarda önemli büyüme kaydettiğini ifade eden Nazarbayev, Kazakistan şirketlerinin de Türkiye'de yatırım yapmasını istediklerini söyledi ve bu konuda destek beklentisini dile getirdi.

3'te

DEİK İŞ KONSEYLERİ HARİTASI 6-7

■ Makedonya'dan yatırım çağırısı

■ DEİK 17 Aralık'ta Makedonya Başbakanı Nikola Gruevski'yi ağırladı. Gruevski Türk girişimcileri Makedonya'ya yatırım yapmaya çağırdı. **sayfa 8**

Türkiye ve İran ortak çıkarlara sahip

İran Ticaret, Sanayiler ve Madenler Odası (İCCIM) Başkanı Mohammed Nahavandian, İran ve Türkiye'nin ortak çıkarlara sahip olduğunu söyledi. **sayfa 10**

ASEAN'daki ticaret anlaşmaları ve geleceğe bakış

BURCU MÜDERRİS 11

Kosova'da iş ortamı gelişimi

ZEKİ KAYA 4

Okan Holding'in Kazakistan'daki yatırımı 1.5 milyar dolara ulaştı**3'TE**
Bir başarı öyküsü: Özerler Holding**4'TE**
Arnavutluk Türkiye'den ithalatta gümrük vergisini kaldırıyor**8'DE**
Türkiye ekonomisi Sırbistan'a model**8'DE**
KOBİ'lerin sorunları 20 ilde masaya yatırıldı.....**10'DA**
Asya Kalkınma Bankası ve Asya'da iş yapmak**11'DE**

C M Y B

Gündem

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), 2008'le birlikte 20. yaşını kutluyor. 20. yılında, 20 yılın deneyimiyle, ancak ilk günün heyecanını taşıyarak gerçekleştirdiğimiz etkinlikleri sizlerle paylaşmaya devam ediyoruz.

Bu ay Küresel'de aralık ayında Sayın Cumhurbaşkanlığı Abdullah Gül'ün Kazakistan ve Türkmenistan'a gerçekleştirdiği ziyaretleri farklı bir pencereden sizinle paylaşacağız. Her iki ziyarette de TOBB ile birlikte iş konseyi toplantıları düzenledik. Dışişleri Bakanı Sayın Babacan'la da Yunanistan'daydık. Ayrıca, yine geçen ay bizi onurlandıran Sırbistan Devlet Başkanı Boris Tadić ve Makedonya Başbakanı Nikola Gruevski gibi konuklarımızın ziyaretlerine yer veriyoruz. Balkan ülkeleri daha fazla Türk sermayesini ülkelerine çekmeye çalışıyor.

BALKANLAR'DA KOSOVA VAR

Balkanlar dediğimizde özel bir parantezi de Kosova için açıyoruz. Türk özel sektörü de Türk siyaseti de Kosova'ya ayrıcalıklı bir yer tanımalı. 20. yıl DEİK haritalarının bir diğeri olan İş Konseyi haritasını da orta sayfamızda bulabilirsiniz. DEİK bünyesinde çalışmalarını yürüten 77 iş konseyinin tanıtıldığı haritanın DEİK çalışmalarının dünyanın hemen her yanında süregeldiğinin en önemli göstergesi olarak değerlendirilmesi kuvvetle muhtemel.

Türk iş dünyasının nabzını tutan Referans gazetesinden aldığımız destekle çıkan Küresel'in 4 Aralık'ta yayımlanan sayısına ilgi gösteren herkese teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Bu sayının da aynı düzeyde beğeni toplamasını umut ediyoruz.

Ufuk YILMAZ

DEİK Direktörü
uyilmaz@deik.org.tr

Türkiye ve Türkmenistan'ın ortak ajandasında enerji var

Trans-Hazar Projesi'ne hız kazandırılmasına yönelik güçlü bir adım olarak nitelendirilen Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Türkmenistan ziyareti, enerji ve müteahhitlikte yeni fırsatlara olanak sağlayacak.

hbayrak@deik.org.tr

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ilk yurtdışı seyahatlerinden biri olan Türkmenistan ziyaretini 5-7 Aralık tarihinde gerçekleştirdi. Gül'ün bu ziyareti, zamanlaması ve enerji konularının gündeme getirilmesi açısından büyük önem taşıyor. Türkiye, daha önce de Türkmen gazının Türkiye üzerinden (Rusya devre dışı bırakılarak) Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Avusturya güzergâhını izleyerek Avrupa'ya iletilmesini sağlayacak Nabucco (Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya Doğalgaz Boru Hattı Projesi) Boru Hattı'ndan taşınması için çeşitli girişimlerde bulunmuştu. Bu doğrultuda, Gül'ün Türkmenistan ziyareti Türkmenistan ile ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir iyi niyet göstergesinden öte Trans-Hazar Projesi'ne hız kazandırılması yönünde bir adım olarak algılanabilir.

DOĞALGAZ REZERVİ 2.8 TRİLYON METREKÜP

Ancak, bu gelişmelerin Türkmenistan'ın değişmekte olan siyasi çehresi ve global düzeyde Türkmenistan enerji kaynaklarına artan ilgi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekiyor. Bilindiği gibi, Türkmenbaşı'nın vefatı ve Gurbanguli Berdimuhammedov'un devlet başkanlığına seçilmesiyle Türkmen siyasetinde yeni bir sayfa açıldı. Şu ana kadar Berdimuhammedov sefelinin "daimi tarafsızlık" politikasını alenen ihlal etmediyse de Türkmenistan'ın daha açık bir dış politika izleyebileceği yönünde sinyaller mevcut.

Dolayısıyla yıllık 2.8 trilyon metreküp kanıtlanmış doğalgaz

rezervi ile dünyada 10'uncu sıradada yer alan Türkmenistan'ın enerji potansiyelinin de yeni gelişmelerde belirleyici rol oynayacağı söylenebilir.

Bilindiği gibi, dünya üzerindeki kanıtlanmış doğalgaz rezervlerinin yüzde 26,3'üne sahip olan Rusya Federasyonu aynı zamanda Türkmenistan doğalgazının en önemli ithalatçısı. Ancak, son yıllarda Türkmenistan enerji kaynakları sadece Moskova'nın değil Avrupa Birliği (AB), ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin de ilgi odağı haline geldi.

MOSKOVA DA İHMAL EDİLMİYOR

AB, ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Türkmenistan enerji kaynaklarına gösterdikleri ilgi Türkmenistan Devlet Başkanı Berdimuhammedov tarafından Türkmenistan'ın Rusya'ya olan bağımlılığını kırmak için bir fırsat olarak algılandı ve Berdimuhammedov enerji alanındaki iş ortaklarının çeşitlendirilmesini sağlamak amacıyla son dönemde önemli girişimlerde bulundu. Aşgabat ve Pekin arasında Ağustos 2007'de imzalanan anlaşma bu yönde gerçekleşmiş önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Söz konusu anlaşmaya göre Türkmenistan, 2009 yılından itibaren Çin Halk Cumhuriyeti'ne yılda 30 milyar metreküp doğalgaz sevk etme yükümlülüğünü üstlendi. Diğer taraftan, Ukrayna krizi sonrasında Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azaltmak zorunda olduğunu gören AB de Türkmenistan ile bir dişi görüşme trafiği başlattı.

Bu aşamada, gözden kaçırılmaması gereken nokta Türkmenistan'ın değişim sinyalleri veren dış politika uygulamalarına rağmen enerji konusunda ortaklarını çeşitlendirme girişimlerini eski ve halen büyük müşteri konumundaki Moskova'yı ihmal etmeden devam ettirme isteği.

Nitekim Türkmenistan, Çin ve AB ile enerji konusunda uzun vadeli ortaklıklara göz kırpmış olsa da Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev ve Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin ile işbirliği içinde projelendirilen ve Hazar doğalgazının Rusya üzerinden pazara sunulmasını öngören Hazar projesine taraf olarak Rusya ile ortaklığını zedelemeye niyeti olmadığını gösteriyor.

Bu gelişmeler 2006 yılında yaptığı toplam 30,9 milyon metreküplük doğalgaz alımının yaklaşık 19,7 milyon metreküpünü Rusya'dan gerçekleştiren ve doğalgaz konusunda Rusya'ya bağımlılığını azaltmak ve alternatif doğalgaz temin yolları geliştirmek suretiyle Orta Asya enerji kaynaklarını Avrupa'ya aktaracak bir enerji koridoru olmak isteyen Türkiye açısından olumlu görülse de Nabucco projesinin önünde aşılması gereken engeller olduğu göz ardı edilmemelidir.

ÇÖZÜMÜ ÖNEM TAŞIYAN SORUNLAR VAR

Öncelikli olarak Türkmen gazının Nabucco hattı üzerinden Avrupa'ya transfer edilebilmesi için "Hazar'ın Statüsü" sorununun çözülmesi ve Azerbaycan ve Türkmenistan arasında Hazar'daki bazı sahalar (Serdar/Kepez) konusundaki anlaşmazlıkların giderilmesi gereklidir. Bu bağlamda, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Türkmenistan'a gerçekleştirdiği ziyaret yoğun bir diplomasi trafiğinin de başlangıcına işaret ediyor olabilir. Nitekim, Türkmenistan'da Cumhurbaşkanı Gül'ün Türkmenistan ziyareti geniş yer verilmesi ve iki ülke arasındaki gelişen ve derinleşen ekonomik ve ticari ilişkilerin vurgulanması, Türkmenistan'da söz konusu diplomasi trafiğinin gerçekleştirilmesi için gerekli olumlu havanın mevcut olduğunu gösteriyor.

HAZAR BÖLGESİ ORTAK İŞBİRLİĞİ ALANI

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hırsarcıkioğlu, yabancı yatırımların Türkmenistan'a dinamizm kazandırdığını dile getirdi. 6 Aralık'ta düzenlenen Türkiye-Türkmenistan İş Forumu'nda konuşma yapan Hırsarcıkioğlu, ekonomisi giderek güçlenen Türkiye'nin, bu olumlu gelişme ve potansiyeli Türkmen işadamlarıyla paylaşmayı hedeflediğini kaydetti. Hırsarcıkioğlu konuşmasında, Türk işadamlarının Türkmenistan'da karşılaştıkları sorunlara

da değindi. Hırsarcıkioğlu, vize işlemleri ve çalışma izinleri konusunda sorun yaşandığını belirterek, nakliyat ve bankacılık işlemlerinde de kolaylık ve işbirliği talebini iletti. Hazar bölgesini ortak işbirliği alanı olarak değerlendiren Hırsarcıkioğlu, küreselleşen dünyada karayolu taşımacılığının da zorunlu hale geldiğini ifade etti. Hırsarcıkioğlu, İpekyolu güzergâhı üzerinde bulunan Türkiye ve Türkmenistan'ın bu açıdan büyük önem taşıdığını sözlerine ekledi.

TÜRKİYE BİLGİ BİRİKİMİNİ PAYLAŞMAYA HAZIR

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Türkmenistan'ın kalkınma hamlesinin sadece Aşgabat ile sınırlı olmadığını belirterek Türk işadamlarının Türkmenistan'ın yeniden yapılanmasına büyük katkılar sağladığını vurguladı. Gül, Türkmen devlet adamlarının da bu başarıyı büyük takdirle karşıladığını anlatarak, işadamlarına "Sizlerle gurur duyuyoruz" dedi. Türkiye-Türkmenistan İş Forumu'nda konuşma yapan Cumhurbaşkanı Gül, Türkiye ile Türkmenistan arasında var olan

ekonomik potansiyelin çok daha üst seviyelere taşınabileceğini belirterek, Türkmenistan'ın yaptığı büyük kalkınma hamlesi içerisinde, enerjiden ulaşıma, turizmden tarıma kadar birçok yeni projenin gündemde olduğunu anlattı. Türkiye'nin sahip olduğu derin bilgi birikimi ve deneyimlerini Türkmenistan ile paylaşmaya her zaman hazır olduğunu dile getiren Gül, ikili ilişkileri sadece ticaret olarak görmediğini, teknik birikimleri paylaşmanın da önemli olduğunu vurguladı.

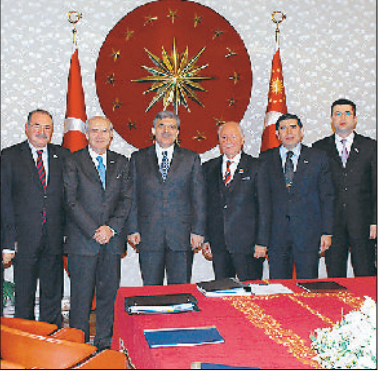
ALTYAPI ÇALIŞMALARI TÜRK MÜTEAHHİTLER İÇİN FIRSAT

Türkmenistan'ın son yıllarda altyapı hizmetlerine verdiği önem ve ülkenin yeniden imarı Türk müteahhitler için oldukça büyük bir fırsat. Aşgabat Ticaret Müşaviri Özgür Çelikel, Türk firmalarının en çok rağbet gösterdikleri ve başarıyla imza attıkları sektörün müteahhitlik olduğunu ifade ediyor. "Yılın başarılı firmaları arasında Polimeks ve Sehil İnşaat'ı saymak mümkün" diyen Çelikel, İçkale İnşaat, Kılıç İnşaat ve Şahin İnşaat'ın da büyük yatırımları olduğunu

nun altını çiziyor. Çelikel, Garanti-Koza'nın da enerji alanında ilk kez çok büyük miktarda bir iş aldığını belirtiyor. Türkmenistan'da Türk firmaları Saparmurat Türkmenbaşı Enternasyonel Havaalanı, Laing Havaalanı, Ulusal Müze, Cumhurbaşkanlığı Sarayı, Türkmenbaşı Olimpik Stadyumu, Aşgabat Kobetdag Stadyumu, Ulusal Arşivler Binası, Türkmenbaşı rafinerisinin yenilenmesi, çeşitli oteller, sosyal ve idari sistemlerin inşası gibi projelere imza attı.

Türk firmaları Türkmenistan'da Saparmurat Türkmenbaşı Enternasyonel Havaalanı, Laing Havaalanı, Ulusal Müze, Cumhurbaşkanlığı Sarayı (büyük fotoğraf) gibi büyük projelere imza attı.

Ekonomik işbirliği programı başlatıldı

Türk dünyasıyla ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı Said Yabancıoğlu ile Kazakistan Ekonomî ve Bütçe Plan Bakanı Ubahtı Sultanov arasında "Uzun Vadeli Ekonomik İşbirliği Programı" imzalandı. 2008-2009 yılları arasında iki ülke arasında dış ticaret, yatırımlar, ulaştırma, enerji, turizm başta olmak üzere daha pek çok sektörde işbirliği konusunda anlaşma unsurlarını içeren programın iki ülkenin ekonomik ilerlemesinde önemli rol oynayacağı belirtiliyor.

Program kapsamında karşılıklı uzman değişimlerinin yapılması, haksız rekabetle mücadele ve rekabetin geliştirilmesi ile tekelleşik faaliyetlerinin sınırlandırılması gerçekleştirilmiş olacak. Yeni anlaşmayla ayrıca devlet yatırım destekleri, KO-Bİ'ler arasında işbirliğinin artırılması alanlarında bilgi değişimi ve teknik işbirliğinin yapılması, Aktau-Bakü-Tiflis-Ceyhan Hazar geçişi nakliye sistemi ve Aktau-Bakü-Tiflis-Erzurum doğalgaz boru hatları kapsamında işbirliği, petrol ve gaz arama, çıkarma alanında işbirliğinin daha da artırılması imkanlarının araştırılması ve daha pek çok noktada ortak faaliyet yürütülmesi öngörüldü.

Okan Holding iki santral kuracak

Türkiye'de 35 yıldır turizm, gıda, tekstil, inşaat ve eğitim sektörlerinde faaliyet gösteren Okan Holding Kazakistan'da yaptığı yatırımlarla da dikkat çekiyor. Holding bugüne kadar ülkede 1.5 milyar dolarlık yatırıma imza attı.

Okan Holding özellikle inşaat alanında Kazakistan'da pek çok projeye imza atıyor. Bunlar arasında Kempinski Otel ve Rezidans zinciri ile imzalanan işbirliği anlaşmaları, yapımı hâlâ süren Almatı ve Astana'daki inşaat projeleri başı çekiyor.

Okan Holding Yönetim Kurulu Başkanı Bekir Okan, Kazakistan'da Türk yatırımcısını teşvik eden pek çok unsurun varlığına işaret ederek Almatı'nın yeniden yapılandırılması çerçevesinde bir çok yeni projeye imza atıldığını, alışveriş merkezleri inşası için toplam 1 milyar dolarlık yatırım yapmayı planladıklarını ifade etti. Okan, "Kazakistan, Türk yatırımcısı için oldukça karlı bir yatırım ortamı" diye konuştu.

HİDROELEKTRİK SANTRALI KURULMASI GÜNDEMDE

16 yıldır Kazakistan'da faaliyet gösteren holding, Kazakistan'da ilk olarak Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in teklifi üzerine makarna üretimine başladı. Sultan Makarna ile başlayan yatırım serüveni bisküvi ve şekerlemeden betona, enerjiye kadar geniş bir yelpazeye yayılmış durumda.

Bunun yanında Okan Holding'in Kazakistan'daki yatırım gündeminde Ugam Nehri üzerinde, toplam 132 MW gücünde iki adet hidroelektrik santral inşaatı da bulunuyor.

Kazakistan'da 30 milyar dolarlık fırsat var, Türkler yatırımları artırmalı

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Türkiye'nin ülkelerinde sadece 1.1 milyar dolarlık yatırımı bulunduğunu belirterek, büyük Türk şirketlerini yatırıma çağırdı.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in de katılımıyla 13 Aralık tarihinde Kazakistan'da Türkiye-Kazakistan İş Forumu gerçekleştirildi. Forumda bir konuşma yapan Nazarbayev forumun iki taraflı ticari, ekonomik ve teknolojik yatırım imkanlarını artırma amacı taşıdığını belirtti. Kazakistan'ın 1994'ten bu yana 60'ın üzerinde ülkeden 70 milyar dolar yatırım çektiğini anlatan Nazarbayev, şunları söyledi: "Orta Asya'ya yapılan yatırımların yüzde 80'i Kazakistan'a yapıyor. Kazakistan, endüstriyel, yenilikçi bir program yürütüyor. Özellikle metalurji ve taşımacılık alanlarında gelecek 10 yılda 30 milyar dolar yatırım yapılacak. Kazakistan'da bin 600 olan Türk yatırımcı sayısı artırılmalı. Türkiye'nin 1.1 milyar dolarlık yatırımı, ülkemizdeki en az yabancı yatırım. Türk işadamlarını Kazakistan'da çalışmaya davet ediyoruz. Enerji ve petrol alanlarında büyük ihalelere katılıyorlar. Ancak maalesef ihaleleri kazanamıyorlar. Büyük Türk şirketlerini yasalara ve rekabet koşullarına uygun ihalelere davet ediyoruz. Türkiye'nin büyük şirketlerinin Kazakistan'a gelme vakti geldi."

GÜL'DEN YATIRIM DAVETİ

Türk ekonomisinin de son yıllarda önemli büyüme kaydettiğini ifade eden Nazarbayev, Kazakistan şirketlerinin de Türkiye'de yatırım yapmasını istediklerini söyledi ve bu konuda destek beklentisini dile getirdi.

Cumhurbaşkanı Gül de, Nazarbayev'in bu çağrısı karşısında, büyük Türk şirketlerinin Kazakistan'a yatırım yapmasının büyük bir beklenti olduğunu ifade etti ve Türk işadamlarının Kazakistan'da baraj ve santral gibi büyük alt yapı projelerinde yer almasını istedi.

Türkiye ile Kazakistan'ın istikrar, barış ve güven açısından bulundukları bölgenin güvenilir ül-

Nursultan Nazarbayev ve Abdullah Gül Kazakistan'da bir araya geldi.

keleri olduğunu ifade eden Gül, iş forumunun iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi için var olan iradenin göstergesi olduğunu belirterek, "Kazakistan, Türkiye'nin ekonomik ve ticari ilişkileri bakımından bölgedeki en önemli ortağı. İki ülke arasındaki ticaret hacminin yıl sonuna kadar 2 milyar doları aşması bekleniyor. Bu rakamın önümüzdeki yıllarda 10 milyar dolara çıkmasını hedefliyoruz. Bu hedefe ulaşılması için dostum Nazarbayev ile her türlü desteği vermeye hazırız. Sayın Nazarbayev, Türk işadamlarına daima öncelik vermiştir. Buradaki Türk işadamlarını belki de bizden daha iyi tanıyor. Türk işadamlarına gösterdiği yakınlık için kendisine teşekkür ediyorum" dedi.

Cumhurbaşkanı Gül, Türk girişimcilerin Kazakistan'da başta inşaat olmak üzere belirli sektörlerde yatırımları bulunduğuna dikkati çekerek, özellikle enerji, madencilik ve sanayi olmak üzere diğer sektörlerde de yatırım yapılmasının önemini vurguladı. Gül, "Türkiye'nin büyük şirketlerinin Avrasya'nın yükselen yıldızı Kazakistan'a yatırım yapması büyük beklenti. Türk işadamlarının baraj ve santral gibi büyük altyapı projelerinde yer almasını istiyoruz" diye konuştu. Kazakistan sermayesinin de Türkiye'ye son yıllarda ilgi duymasından memnun olduğunu anlatan Gül, "Bankacılık ve turizm sektöründeki başarılı yatırımlarını, rafineri ve madencilik sektörlerinde de bekliyoruz" dedi.

AVRASYA ODALAR BİRLİĞİ YOLDA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu Avrasya Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği'nin ve Avrasya Tahkim Merkezi'nin Türkiye'de kurulması için çalışma yürüttüğünü söyledi.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Kazakistan ziyareti sırasında düzenlenen İş Forumu sırasında konuşma yapan Hisarcıklıoğlu, gelişmiş oda sistemleri arasındaki diyalog ve işbirliğinin karşılıklı yakınlaşmayı ve işbirliği alanlarını artıracığına işaret ederek Avrasya Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği'nin ve Avrasya Tahkim Merkezi'nin Türkiye'de kurulması için çalışma yürütüldüğünü belirtti. Bu amaçla geçen günlerde Adalet Bakanlığı'nın da istişare halinde bir uluslararası anlaşma taslağı hazırladığını dile getiren Hisarcıklıoğlu, söz konu-

su milletlerarası anlaşmaya Türkiye, Gürcistan, Moğolistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, KKTC, Türkmenistan ve Tacikistan'ın üye olmasının öngörüldüğünü açıkladı.

TAŞIMACILIK KONUSU BÜYÜK ÖNEM TAŞIYOR

Rifat Hisarcıklıoğlu ayrıca Avrasya Tahkim Merkezi'nin kurulmasının da bölgedeki ticaret ve yatırım ilişkilerinden doğan ihtilafların hızlı, ucuz, basit ve adil bir şekilde halline imkân sağlayacağını açıkladı. Kazakistan'la taşımacılık konusunda özellikle önem verildiğini belirten Rifat Hisarcıklıoğlu, Orta Asya ülkelerinin ve Güneydoğu Asya'nın, özellikle de Çin'in, Batı ekonomileri ile ticari ilişkilerinin hızlı bir şekilde arttığına işaret etti.

Gül'den Türk girişimcilerine destek

ntaran@deik.org.tr

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün göreve başlamasından bu yana işadamları ile birlikte yurtdışına gerçekleştirdiği ziyaretlerin bir diğer adresi bilindiği üzere Kazakistan'dı. 12-15 Aralık tarihleri arasında Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in özel davetlisi olarak gerçekleştirdiği Kazakistan ziyareti vesilesiyle Abdullah Gül, Türkiye Kazakistan ilişkilerine Türkiye'nin bakış açısını yaptığı açıklamalarla bir kez daha ifade etti. Abdullah Gül'ün özellikle üzerinde durduğu konu ikili ticari ilişkilerin ve ticaret hacminin artırılması için atılması gereken adımlardı.

2010 YILINA KADAR HEDEFTE 5 MİLYAR DOLAR VAR

Bu noktadan hareketle Cumhurbaşkanı Abdullah Gül öncelikle, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ile yaptığı tüm açıklamalarda Türk işadamlarının Kazakistan'a yatırım yapması konusunda imkanların ve olanakların "ulaşım sorununun çözülmesi halinde" elverişli olduğuna dikkat çekti. Yine ziyaret esnasında imzalanan "Uzun Vadeli Ekonomik İşbirliği Programı" iki ülke arasında ekonomik işbirliğinin ivme kazanacağını işareti olarak değerlendirilebilir. Cumhurbaşkanı Gül'ün "Kazakistan'daki potansiyeli değerlendirin. Devlet olarak aranızdayız" çağrısında bulunarak "Bizler, cumhurbaşkanları olarak iş adamlarının önünü açacağız, rayları döşeyeceğiz, iş adamları yürüyecek, ortaklık yapacak. Önümüzdeki dönemde hem Türk, hem Kazak halkı bu yakınlıktan kazançlı çıkacak" şeklinde yaptığı açıklamalar ve 2008-2009 yılında uygulanacak olan program göz önüne alındığında bu iki unsur, iki ülke arasındaki ticaret hedeflerinin hayata geçirilmesi konusunda atılan adımlar olarak nitelemek olası görünüyor. Türkiye'nin Kazakistan ile ticari hedefleri nedir sorusunu, Nazarbayev açıklamasında günümüzde söz konusu olan 1.5 milyar dolarlık ticaret hacminin 2010 yılına kadar 5 milyar dolara yükseltilmesi şeklinde yanıtladı. İşte bu noktada turizm, dış ticaret, yatırımlar gibi pek çok alanda işbirliğini öngören Uzun Vadeli Ekonomik İşbirliği Programı'nın söz konusu hedefin kilit noktası olduğu düşünülüyor.

KAZAK PETROLÜ CEYHAN'A AKACAK

Cumhurbaşkanı ziyaretinde ve Kazakistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerde Türkmenistan ziyaretine benzer şekilde öne çıkan başka bir unsur da petrol konusundaki iş-

birliği düzenlenmeleri ve Kazakistan'ın Ceyhan'daki rafineri projeleri ve Kazakistan'daki petrolün Ceyhan'a taşınması. Kazakistan petrolünün Ceyhan'a taşınmasının Kazakistan ve Türkiye ilişkilerine başka bir boyut kazandıracağı yorumu yapıyor. Abdullah Gül'ün ziyareti esnasında Nazarbayev'in Kazakistan'ı petrol ihrac eden ilk 5 ülke arasına sokmak istediklerine ilişkin yaptığı açıklama iki ülke arasındaki petrol konusundaki temasların ne denli önemli olduğunu gösteriyor. Nazarbayev boru hatlarının Türkiye'den geçtiği için mutluluk duyduğunu belirterek "Biz, Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattına katıldık. 2012 yılına kadar petrol ihrac eden ilk 5 ülke arasına girmeyi hedefliyoruz. Azeri petrolünün Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattına yetmeyeceğini biliyoruz. Kazak petrolü olmazsa, boru hattı atılabilir. Şu an Çin ve Rusya'ya boru hatlarımız var. Hazar Denizi'ne de limanlar yapmaya başladık. Çalışmalar tamamlanınca, Kazak petrolü tankerlerle Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattına taşınacak" dedi. Buna paralel olarak da Cumhurbaşkanı Gül, "Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattından şu anda Kafkas petrolünün taşındığını anımsattı. Son bir yıl içinde Ceyhan'da 250 milyon varil petrol doldurulduğunu anlatan Gül, "Kazak petrolünün de bu hattan taşınması için Kazakistan ile Azerbaycan arasında işbirliği var. Hazar'daki limanlar tamamlanınca Kazak petrolü de boru hattından akacaktır" diye konuştu. Her iki ülke Cumhurbaşkanı'nın yaptığı açıklamalar ülkelerin gelecek dönemde petrol konusunda da işbirliği vaadinde bulunduğu şekilde bir düşüncenin oluşmasına zemin yaratıyor.

İNŞAATTAN BAŞKA ALANLARA DA YÖNELİN ÇAĞIRISI

Cumhurbaşkanı ziyaretinde öne çıkan üçüncü unsur Türk yatırımcısının Astana'nın yeniden inşası başta olmak üzere Kazakistan'da inşaat sektöründe kaydettiği başarıların haricindeki sektörlerle yöneltilmesine ilişkin bizzat Nazarbayev tarafından yapılan çağrıydı. Nazarbayev, İpek Yolu'nun yeniden canlandırılmasında kilit önem taşıyan Kazakistan'ın başka alanlarda da gelecek vaad ettiğini yineleyerek Türk girişimcilerin konsorsiyumlar oluşturarak petrol, gaz taşıma, turizm ve Madencilik konularında da yatırım ve işbirliği gerçekleştirebileceğine dikkat çekti. Şu anda Kazakistan'da, Türkiye'de bulunan 181 Kazak firmasına karşılık 1600 adet Türk yatırımı olduğu bildiriliyor. Nazarbayev ise bu sayının artırılması için gereken tüm olanakların sağlanacağını defalarca yineledi. DEİK, ATAMEKEN Birliği Ulusal Ticaret Odası'nın Organize Sanayi Bölgesi Projesi de yine Türk girişimcilere yatırım kolaylığı sağlayan öğelerden bir diğeri.

Organize sanayi bölgesi projesi gündemde

Türk-Kazak İş Konseyi, Türkiye'nin KOBİ'ler alanında alt yapı ve mevzuata yönelik deneyimlerinin Kazakistan'a aktararak ülkede istihdam yaratılması, sağlıklı, ucuz, güvenilir bir alt yapı ve ortak sosyal tesis kuruluması için Türk-Kazak Ortak Organize Sanayi Bölgesi (OSB) Projesi üzerinde çalışmaya başladı. Kazak KOBİ'lerinin rekabet ve ihracat gücünün artırılması ve iki ülke KOBİ'leri arasında bir bağ kurulması amacıyla üzerinde çalışılan söz konusu proje

kapsamında Türk-Kazak İş Konseyi'nin haricinde Kazakistan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ATAMEKEN Birliği Milli Ekonomi Odası, Kazakistan Sürdürülebilir Kalkınma Fonu, Türkiye Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB, TİKA ve ilgili kurum, kuruluşlar yer alıyor.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de konu hakkında yaptığı açıklamada Nazarbayev'in projeye sıcak baktığını ve en kısa zamanda proje için yer tahsis yapacaklarını ifade etti.

Kosova'da iş ortamı gelişimi

ZEKİ KAYA

Kürüm Holding İcra Kurulu Üyesi ve DEİK üyesi

zekikaya@kurum.com.tr

İş ortamı küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) düzeyinde gelişmesini sürdürmektedir. Diaspora'da Kosovalıların kazanımlarını sermaye yaparak yatırımlara yönelmesi, başta inşaat sektörü ve bu sektöre hitap eden tedarik kolları olmak üzere, bir sürü iş olanağını beraberinde getirecektir. Tüketim ve buna paralel olarak hammadde, yarı mamul ve mamul ithalatı artacaktır. Durrës Limanı ile Kosova arasında Enka-Bechtel tarafından şu anda inşa edilmekte olan otoyol projesinin ne kadar önemli olduğunu, bu yollardan geçen birisi olarak iyi biliyorum. Bu yolun tamamlanması ile Kosova fiziki olarak ekonomisini Arnavutluk ile birleştirecek, dış dünyaya ulaşım da "Arnavutluk" sıçrama tahtası olacaktır. Bu durum büyük yatırımların yapılması ve özellikle zengin mineraller ile kömür yataklarının yabancı yatırıma açılmasını beraberinde getirecektir. Her şeyden de önemlisi, mülkiyet hakkı ile ilgili sorunlar giderilmiş olacaktır. Madencilik ve enerji üretimi cazip sektörler olarak karşımıza çıkacaktır.

İş ortamı açısından sorunlar var. Ama "Bunlar düzeldikten sonra yatırım yaparız" düşüncesinde olanların geç kalacağını sanıyorum, çünkü iş ortamını düzenleyen yönetmelik ve yasaların tamamı Avrupa müktesebatı olacaktır.

TÜRK YATIRIMCININ AVANTAJLARI

Gerek Kosova'daki Türk varlığı gerekse bölge halkının bize yakınlığı, Türk yatırımcısını avantajlı konuma sokmaktadır. Kosova ve Arnavutluk gibi piyasaları Türkler yatırım yapamazsa başka kimse yapamaz, bu güçlü yanımızı tüm yabancı yatırımcılar itiraf etmektedirler. Diğer taraftan bölge halkı, Türk yatırımcısına, bir yabancı gibi değil, "bizden biri" muamelesi yapmakta, kayırmaktadır.

YATIRIM YAPILABİLECEK ALANLAR

Bankacılık yatırım işinin "başarı"dır diyebiliriz. Yunanistan ve İtalyan yatırımcıları da öncelikle bankacılık sektöründe bu piyasalara girerek, işin mevduatı tarafından rol almakta, yatırımlarda tercih yapma şansını elde etmektedir. Bu açıdan, Kosova'da, kişi başına düşen banka sayısı olarak meseleye yaklaşıldığında, doğru bir yöne gidemeyiz. Kosova'nın dış ticaretine bakarak ilave bankalarının buraya girmesi gerekir. Benim gönlümden geçen 5 Türk bankasının burada şube açmasıdır. Arnavutluk'ta bulunan Çalık Holding grubuna bağlı BKT Bankası burada şube açmıştır, TEB buraya gelmiştir,

ancak yeterli değildir. Bankaların özel sektör yatırımlarını teşvik etme rolü yanında, yönlendirme rolü de bulunduğundan, Ziraat Bank veya Vakıfbank gibi bankalarımızın buralara şube açmaları beklenebilir.

Madencilik şirketlerimizin Kosova'daki yatırım imkânlarına bakması gerekir. Eskiden olduğu gibi, bir bürokratla oturup maden projesine ilişkin anlaşma imzalamaya dönemleri kapandı. Artık ihaleler "istenmeyen" veya "istenen" teklif şeklinde tüm dünyaya açık durumda ve bizim madencilik şirketlerimizin yabancı şirketlerle görüşmesi gerekir.

Termik enerji ve küçük hidroelektrik santrali (20MW altı) ve rüzgâr santrali yatırımları ile ilginen şirketlerin bu alanları keşfetmesi gerekir. Kosova'daki linyit kömürü rezervlerinin 10 milyar ton olduğu ve rezervin yüzeyde bulunduğu dikkate alınırsa, bu sektörde ciddi yatırım fırsatı bulunmaktadır.

Tarıma dayalı sanayiler, tekstil, hayvansal gıda üretimi yapan şirketlerimizin de aynı şekilde piyasada yerlerini almalıları gerekir.

İnşaat yatırımları yapan şirketlerimizin mutlaka Kosova'da toplu konut ve lüks konut inşaatları yanında, iş merkezleri ve benzeri özel yatırımları yapmaları beklenebilir. Bu sektör önümüzdeki dönemde, mülkiyet haklarıyla ilgili sorunların giderilmesinden sonra, mutlaka bir "boom" yaşayacaktır. Göçmen dövizinin ana yatırım enstrümanı olan inşaat sektörü cazip görünmektedir. Arnavutluk'taki deneyimimiz bunu kanıtlamıştır.

Gerek KOBİ olsun gerek büyük yatırımcı olsun, bu piyasalarda yatırım yapan şirketlerimize devletçe teşvik sağlanması şarttır. Avrupa Birliği ülkeleri çeşitli programlar kapsamında bu teşvikleri sağlamakta, bizim yatırımcılarımızın rekabet etme şansını azaltmaktadır. Sağlık alanında özel sağlık hizmeti veren şirketlerimizin bu "emerging" piyasada herkesten önce yerlerini alması gerekir. Cazip bir piyasa olarak karşımızda durmaktadır. Aynı şekilde farmasötikal/ilaç işi yapan şirketlerimizin de yatırım planı yapması beklenmektedir.

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

Biz Türk yatırımcıları olarak işin en önemli boyutunu genelde ihmal etmekteyiz. Her şeyi kendimiz yapmak istemekteyiz. Hukuk hizmeti olarak yatırımlarımızı yapmayı bir maliyet olarak görmekteyiz. Mutlak suretle, özellikle Kosova'da bir hukukçu tayin ederek, yatırımların realize edilme yoluna gitmeleri tavsiyeye şayandır.

Bunun dışında, zaman kaybetmeden Kosova'da bir ticaret müşavirliği ihdası ile Türk-Kosova İş Konseyi'nin ve/veya Türk-Kosova Ticaret Odası'nın kurulmasına öncelik verilmelidir.

DEİK'İN KOSOVA ÇALIŞMA GRUBU'NA KATILMAK İSTEYEN FİRMALAR İÇİN:
0212 339 50 11
aakdeniz@deik.org.tr

Küçük işletmelerin Avrupa yatırımları için en cazip bölge Kosova

Coğrafi konumu dikkate alındığında, AB bölgesine yakınlığı ve genç işgücü ile kendine AB ve Güneydoğu Avrupa'yı hedef seçen işletmeler için Kosova, çok cazip yatırım fırsatları sunuyor.

HAKAN SAPMAZ

Kosova Yatırım Ajansı (İPAK) İstanbul Temsilcisi

hakansapmaz@viradanismanlik.com

2.2 milyon nüfusu ile Kosova ekonomisi, ağırlıklı olarak tarıma dayalı üretim, göçmen gelirleri ve hizmet sektörünün başı çektiği bir yapıya sahip. Ülkede çalışan Birleşmiş Milletler (BM) ve diğer uluslararası kuruluşların görevleriyle 17 bin civarındaki KFOR askerinin yarattığı satın alım gücünü de hesaba katmak gerekir. Son dört yılda hızlanan üstyapı inşaat üretimi bir başka gelişen sektör olarak göze çarpmaktadır. Bununla birlikte 2000 ile 2006 arasında AB tarafından Kosova'ya yönlendirilen fonların 1.2 milyar euroyu bulduğu ancak işsizliğin halen yüzde 50'lerin üzerinde seyrettiği bir ekonomik yapı görüyoruz.

ŞARAP İŞİ GELİŞTİRİLEBİLİR

Bu çok özet tabloya, Kosova'nın bölgede rekabetçi avantaj yaşaması olası işkollarını da ekleyelim. Öncelikle iki alan göze çarpmakta. İlk olarak agro-endüstri olarak da anılan tarım ürünlerinin işlenmesi ve yaratılan katma değeri daha yüksek fiyatlarla gelir yaratılabilecek alanlar göze çarpmakta. Ülkenin 1.1 milyon hektar olan yüzölçümünün yüzde 60'ı işlenebilir tarım toprağıdır. Agro-endüstri alanında özellikle meyve suyu önemli bir yere sahip. Rehabilitasyon edilmeyi bekleyen birkaç meyve suyu tesisi olduğu ifade edilen Kosova'da şarapçılık da geliştirilebilir. İkinci önemli alan ise madencilik ve enerjidir. Kosova 13 milyon ton düzeyinde yüzey linyit rezervine sahiptir. Halen faal olan ancak eski teknolojileri ile toplam 630 MW güce sahip santrallara ilave yapılacak yeni santrallar ile üretimin 2 bin MW'ye çıkması ve bölgede

enerji ihraç eden bir ülke haline gelmesi hedeflenmektedir. Linyite ilaveten yoğun boksit, çinko, kurşun, manyezit ve son olarak bulunan altın madenleri ile madencilik çok önemli bir yatırım alanı olarak öne çıkmaktadır. Granit ve mermer benzeri dekoratif taş madenciliğini de bu tabloya eklemek gerekir.

KOSOVA'NIN AVANTAJLARI

Her yatırımcının doğal olarak vergi rejimine bakalım. Çok yakın bir vergi mevzuatı söz konusu olup önemli vergilerde oranlar şu şekildedir: Yüzde 20 kurumlar vergisi, yüzde 15 KDV ve yüzde 10 ithalat vergisi. Ancak üretimi bir başka gelişen sektörde bağlı işlemlerde tam muafiyet söz konusu. AB bölgesiyle yapılan işlemlerde tam gümrük birliği geçerli. Yani, vergilendirme ve dış ticaret açısından çok uygun bir ortam mevcut.

Yatırımcılarımız için bir başka önemli destek noktası, ülkede konuşlanmış olan EAR, USAID, UNDP ve benzeri uluslararası yardım kuruluşları. İstihdam yaratacak yatırım projeleri için çok ciddi eğitim, yerleştirme, yetkinlik kazanımı, kalite vb hususlarda alışık olmadığımız düzeyde ve yatırımcıyı rahatlatacak çözümler mevcut. Bizim Türkiye Temsilcisi olduğumuz AB'ye bağlı Kosova Yatırım Teşvik Ajansı (Investment Promotion Agency in Kosovo) tüm sektörlerdeki yatırımcılar için iş planlarının hazırlanması dahil birçok konuda bilgi paylaşımı ve danışmanlık hizmetini yatırımcılara sunmaktadır. Ayrıca Kosova, "istenmeyen teklif" (unsolicited bid) usulü ile yapılacak özelleştirmeler paketini hazırlamaya başladı bile. Bu açıdan, bu tür proje tekliflerini hazırlayabilecek müşavir firmalarımız için de iyi bir olanak doğduğunu söyleyebiliriz.

Finansal yapıyı ele alalım. Halen Kosova'da 4'ü yabancı 7 banka faaliyet göstermektedir. Başlıca yabancı bankalar Avusturyalı RZB, Pro Credit, Kasabanka ve şu sıralar faaliyete başlayan TEB ola-

rak ifade edilebilir. TEB'in Kosova'da müstakil bir banka olarak şubeleşmesi Türk yatırımcılar açısından ve Kosova ekonomisi için çok önemlidir. Para biriminin euro olması ve para transferlerinde AB standardındaki liberal yapı önemli avantajlardır.

Coğrafi konumu dikkate alındığında, AB bölgesine yakınlığı ve genç işgücü ile kendine AB ve Güneydoğu Avrupa'yı hedef seçen işletmeler için Kosova, çok cazip yatırım fırsatları sunmaktadır. Türk işadamlarının geçmişten gelen kültürel bağlarla kendilerini hiç yabancı hissetmeyecekleri, yapılacak yatırımın finansmanında önemli olanaklar bulabilecekleri, işgücü edinimi ve yetiştirilmesinde çok "hırslı ve hevesli" bir gençlikle karşılaşacakları bir coğrafyadır Kosova. Tarıma dayalı sanayi, şarapçılık, madencilik, metal endüstrisi, enerji ile son gelişmeler kapsamında adeta "boom" yaşamaya hazırlanan inşaat sektörü gibi birçok alanın yanı sıra istihdam yaratacak konfeksiyon benzeri alanlarda da Kosova Türkiye ile fiziki yakınlığıyla öne çıkmaktadır.

BÜYÜK DÖNÜŞÜM İÇİNDE

Kısaca toparlarsak, 1999 sonrası dönemde hızla normale dönen ekonomik yapı, son yıllarda artan inşaat faaliyetleri, hızlanan dış yatırımlar ve yabancıların hızlı girişleriyle güçlenen bankacılık sektörü tam bir "dönüşüm ekonomisi" profili çizmektedir. Birçok sorunu içinde barındıran ancak göreceli olarak makul bir sürede bu sorunların üstesinden gelinebilecek bir "dönüşüm ekonomisi"ni kastediyoruz burada. Avrupa'nın bu son dönüşüm ekonomisi, bağımsızlığını daha önce kazanmış birçok ülkeye göre "işe" yeni başlamanın yani biraz "geç kalmanın" faturasını ödemekle birlikte özellikle AB ve ABD'nin stratejik desteği ile çok hızlanacak ve kısa sürede AB adaylığı sürecini yakalayacaktır. Bu sürecin tarihi döneminde olduğumuzu vurguluyor ve "ciddi" yatırımcılarımızı bu sürecin içerisinde yerlerini almaya davet ediyoruz.

Yusuf Özer

KOSOVA'DA TÜRK İŞADAMLARI İÇİN HÂLÂ FIRSAT VAR

Uzun yıllar Kosova'da iş yapan Özerler Holding, 2005'te Suva-reka Prizren'deki konveyör band-V kayışı ve endüstriyel bez fabrikasını satın aldı. 380 kişinin çalıştığı Newco Balkan fabrikası Kosova'daki en büyük Türk yatırımlarından biri.

Özerler Holding Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Özer, Kosova'da fırsatların yüzde 95'inin kaçtığını, ancak Türkler için hâlâ yatırım fırsatları bulunduğunu söyledi. "Burada üretim cazip. Elektrik, benzin, fuel oil ve mazot Türkiye'dekinin yarı fiyatına" diyen Özer, şöyle devam etti: "Kosova'da enerji, madencilik, tarım, hayvancılık, inşaat, altyapı, tekstil ve iletişim alanlarında çok büyük boşluklar olduğundan, bazı püf noktalara dikkat edilirse yatırım yapılmasını bütün sanayici ve işadamlarına tavsiye ederim" diyor.

TÜRK EKONOMİ BANKASI KOSOVA PAZARINA GİRDİ

DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Çolakoğlu'nun Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yürüttüğü Türkiye Ekonomi Bankası'nın (TEB) Priştina şubesi 2 Ocak 2008'den itibaren hizmete açıldı. Şubenin genel müdürlüğünü üstlenen Alp Yılmaz, önümüzdeki dönemde Kosova'nın pek çok kentinde şube açmayı düşündüklerini belirtti. Yılmaz, TEB'in Kosova'da finans sektöründe lider bankalardan biri olmayı hedeflediğini de söyledi.

Kosova'da bankacılık sektörünün toplam büyüklüğünün 2007 yılının 3. çeyreği itibarıyla 1.254 milyon euro olduğuna dikkat çeken Yılmaz, söz konusu rakamın 2006 yıl sonu verilerine göre yaklaşık yüzde 15'lik büyümeyi ifade ettiğini vurguluyor.

Yüzyıllar boyu Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında kalan Kosova, yatırımcılar için avantajlar sunarken tarihi ve doğal güzellikleriyle de dikkat çekiyor.

Referans KÜRESEL

Yayın Sahibi

Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı

AYDIN DOĞAN

İcra Kurulu Başkanı
Vuslat DOĞAN SABANCI

Genel Yayın Yönetmeni
Eyüp Can SAĞLIK

Hazırlayan
Sibel ATİK - Özgü ÖZTÜRK
Samet İNANIR - Nur TARAN
Editör
Müessir ÜNAL
Görsel Yönetmen
Güngör YILMAZ
Sayfa Tasarımı
Ersel YILDIZ
Reklam Koordinatörü: Sevim DENİZ
Tel: (0212) 449 65 39

Yayın Koordinatörü
İsmet ÖZKUL
Genel Koordinatör
Sefer LEVENT
Yan Yayınlar Koordinatörü
Noyan DOĞAN
Yazışları Müdürü
Hasan KILIÇ (Sorumlu)

Hürriyet Medya Towers,
GÜNEŞLİ 34212 İSTANBUL
Tel: (0212) 677 00 00 Faks: (0212) 449 60 47
Basıldığı yer:
DOĞAN PRINTING CENTER TESİSLERİ
Höğdere Yolu Esenyurt-İstanbul

KÜRESEL

Referans-DEİK Ortak Yayınıdır. İçerik DEİK tarafından sağlanmıştır. Görüş ve önerileriniz için press@deik.org.tr

DEİK'in mutfağında
49 kişi görev
yapıyor.
9 dilde çalışma
yürütüyoruz.

2008 yılının DEİK'in
20'nci yılı olması
nedeniyle çalışma
grubu oluşturup, tüm
yıla yayılacak bir
etkinlik planı yaptık.

Hedef, Türk özel sektörünü dünyada kazananlar safına çekmek

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, 2008 yılı içerisinde düzenleyecekleri 500'e yakın etkinlikle Türk işadamlarını dünya pazarına daha da yakınlaştırmayı planladıklarını söyledi. Yırcalı, 'Amacımız Türkiye'nin kazanan safta yer almasını sağlamak' dedi.

RÖPORTAJ - SAMET INANIR

Sinai işbirliği, dış ticaret ağının genişletilmesi ve hizmet sektörlerinin yurtdışına açılmasına destek vererek Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisine entegrasyonuna katkıda bulunmak hedefiyle çalışmalarına yön veren Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) bu yıl 20'nci yılını kutluyor. En son Türk-Sudan İş Konseyi'nin kurulmasıyla 77'nci iş konseyine kavuşan DEİK, kuruluşunun 20'nci yılında 500 etkinlik gerçekleştirecek. Bu organizasyonlarla Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerine önemli katkılar sağladıklarını dile getiren Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu İcra Kurulu Başkanı ve Başkanvekili Rona Yırcalı, kurumun ihracata dayalı kalkınma modeli çerçevesinde Türk iş dünyasıyla global ekonomilerle arasında güçlü bir köprü oluşturduğunu söyledi. Temel hedeflerini "Türk özel sektörünün küreselleşme sürecine entegrasyonunu hayata geçirmek ve Türkiye'nin küreselleşme sürecinde 'kazanan' safta yer almasını sağlamak" sözleriyle özetleyen Rona Yırcalı, 20'nci yılında DEİK'i değerlendirdi.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün, dış ekonomik ilişkilerde Türkiye'nin bakış açısını genişleten bir kurum olarak nitelendirdiği DEİK'in faaliyetleri hakkında bilgi verir misiniz?

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Ocak 2008 itibarıyla 553 üyesi olan bir iş dünyası örgütü. Üyelerimiz yoğun yurtdışı bağlantıları olan firmalardan oluşuyor. Genel olarak işlevimiz, problem çözmek. Bilen bilir, yurtdışında iş yapmak kolay değildir. Karşılaşılan pek çok tarife dışı engel söz konusu olabiliyor. İş konseylerimiz bu problemlerin çözülmesi için aktif görev alıyor. Firmalar hangi ülkelerle iş yapıyorlarsa o ülkenin konseyine giriyorlar. Mesela, Rusya ile iş yapıyorsa Türk-Rus İş Konseyi'ne, Mısır ile yapıyorsa Türk-Mısır İş Konseyi'ne üye oluyorlar. DEİK üyesi olmak pek çok ülkede bir prestij unsuru. Keza Türkiye'de de öyle. Bunun haricinde tüm bu organizasyonel yapının arkasında yani DEİK'in mutfağında 49 kişi görev yapıyor. 9 dilde çalışma yürütüyoruz. DEİK kadrosu dünyanın en iyi üniversitelerini bitirmiş tecrübeli koordinatörlerden oluşuyor.

Türkiye'nin ve dünyanın bir anlamda yeniden şekillendiği şu dönemde DEİK nasıl bir işlev yükledi?

DEİK tüm bu gelişmelere paralel

"ihracata dayalı kalkınma modeli" çerçevesinde Türk iş dünyası ve global ekonomilerin diğer öğeleri arasında güçlü bir köprü oluşturuyor. 5174 sayılı kanunun 58. maddesine göre özel sektörün dış ekonomik ilişkilerini yürütmekle yetkiliyiz. Bu doğrultuda sinai işbirliği, dış ticaret ağının genişletilmesi ve hizmet sektörlerinin yurtdışına açılmasına destek verilmesi yoluyla Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisine entegrasyonuna katkıda bulunmak birinci hedefimiz. Türkiye ile yabancı ülkeler veya uluslararası topluluklar arasında sektörel temelde iş olanaklarının hareketi geçirilmesine yardımcı olmak da bulunuyor. Ayrıca, Türk ekonomisinin ve Türkiye'deki yatırım ortamının yurtdışında tanıtımı için aktif çalışmalar yürütmek ve yabancı yatırımcıları Türkiye'de uzun vadeli yatırımlara teşvik etmek de hedeflerimiz arasında yer alıyor. Bu hedefleri gerçekleştirmek üzere gerek yurtdışında gerekse yurtdiçinde çeşitli etkinlikler düzenliyoruz.

Ne tür etkinlikler bunlar?

Düzenlediğimiz etkinlikler kapsamında iş konseyi toplantıları, resmi ziyaret programları çerçevesinde yurtdışı ve yurtdışında toplantılar, uluslararası kuruluşlar ile toplantılar, Türkiye'deki yatırım ve iş ortamını tanıtmaya yönelik toplantı ve programlar, Karma Ekonomik Komisyon (KEK) toplantıları ve ikili ekonomik, ticari müzakerelere katılım yer alıyor.

En son kurulan iş konseyi hangisi?

Sudan. 26 Aralık tarihinde gerçekleştirdiğimiz yönetim kurulu toplantısında Türk-Sudan İş Konseyi'nin kurulması doğrultusunda karar aldık. 26 Aralık'ta gerçekleştirilen DEİK Yönetim Kurulu toplantısında, kurumun Afrika'ya açılım stratejisinin başka bir adımı olarak Türk-Sudan İş Konseyi'nin kuruluş kararı alındı. Şimdilik 21 firmanın üye olduğu konsey, Afrika'yla ticari ilişkilerin geliştirilmesi anlamında çalışma yürüten DEİK için yeni ve önemli bir pazar olan Afrika'ya daha fazla Türk işadamlarının yönlendirilmesi açısından büyük bir açılım sağlayacaktır. Bilindiği gibi Sudan coğrafi açıdan dünyanın 10'uncu, Afrika'nın ise en büyük ülkesi. Ayrıca, 84 milyon hektar ekilebilir verimli araziye ve dünyanın en büyük 3. gaz rezervine sahip olması açısından değerlendirilebilir bir potansiyel taşıdığını düşündüğümüz ülkelerden. Geçen yıl GSYİH büyümesi yüzde 9,6 olarak gerçekleşti. Hem Afrikalı hem Arap

ülkesi olarak nitelendirilen Sudan COMESA (Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı) ve aynı zamanda Arap Ligi üyeliği sayesinde Afrika ve Arap pazarına açılan önemli bir kapı. Bu nedenle DEİK olarak gerek Türk işadamlarının ülke ile bağlantısını güçlendirmek gerekse Türkiye'nin güçlü potansiyele sahip Afrika kıtasına açılımına bir ivme kazandırmak anlamında Türk-Sudan İş Konseyi'nin önemli bir adım olduğuna inanıyoruz. Sudan'la iş yapan firmalarımızı da iş konseyimize üye olmaya çağırıyoruz.

Sudan pazarındaki Türk yatırımları daha çok hangi alanlarda?

Sudan'daki Türk yatırımlarının 2006 yılı itibarıyla 220 milyon dolar olması dikkat çekici unsurlardan bir diğeri. Sudan'da yatırımı olan Türk firmalarının en fazla faaliyet gösterdiği sektörler tekstil, mobilya, hazır beton, inşaat malzemeleri, demirçelik ve su sondajları. Son yıllarda en çok müteahhitlik sektörüne ağırlık verildiği vurgulanıyor. Türk firmalarının bugüne kadar başta yapı, köprü ve konut olmak üzere Sudan'da gerçekleştirdikleri müteahhitlik projelerinin toplam değerinin ise 264 milyon dolar olduğu bildiriliyor. Türkiye, Sudan'ın ihracatında yaklaşık 8 milyon dolar ile 22'nci sırada yer alıyor. Diğer yandan, Türkiye yaklaşık 217 milyon dolar ile Sudan'ın en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 11'inci sırada. Dolayısıyla bu veriler göz önüne alındığında Sudan İş Konseyi'nin Türk yatırımcılar için özel bir fırsat olduğunu düşünüyorum.

DEİK 20. yılını ne gibi etkinliklerle kutlayacak?

2008 yılının DEİK'in kuruluşunun 20. yılı olması sebebi ile kurum içinde bir çalışma grubu oluşturduk ve tüm yıla yayılacak bir etkinlik planı hazırladık. 20. yılı etkinlikleri çerçevesinde Türkiye Ekonomik Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) ile ortaklaşa yürütülmekte olan "DEİK'in 20 Yıllık Yolculuğunda Türkiye ve Dünya" adlı yayın için çalışmalar halen sürdürülüyor.

"DEİK'in 20 Yıllık Serüveni" filmi hazırlıklarına bu ay itibarıyla başlıyoruz. Söz konusu film, 80'li yıllardan günümüze Türkiye'nin ekonomik anlamda özgürleşmesinde DEİK'in Türk özel sektörüne ve Türkiye'nin piyasa ekonomisine geçiş sürecine katkılarını konu edecektir. 1986 yılında 9 özel sektör kuruluşunun bir araya gelerek TOBB şemsiyesi altında DEİK'i kurma nedenlerini ve bu sürecin işleyiş

DEİK ÜYE PROFİLİ					
İL BAZINDA			SEKTÖREL BAZDA		
İstanbul	%70		Tarım, Madencilik	%11	
Ankara.....	%14		İnşaat	%30	
Diğer İller (24 il)	%16		Sanayi	%23	
			Hizmetler ve Dış Tic.	%36	
2007'DE BÖLGELERE GÖRE DEİK ETKİNLİKLERİ					
Bölge	Sayı	Bölge	Sayı		
Avrasya	38	Ortadoğu&Körfez	31		
Asya Pasifik	21	Kuzey Amerika	18		
AB	54				
İŞ KONSEYİ TOPLANTILARINA KATILAN YABANCI DEVLET ADAMLARI SAYISI					
	Kral	Bakan	Başbakan	Devlet Başkanı	Prens
2000	1	10	5	7	23
2001		17	1	3	21
2002		16	4	6	26
2003		10	10	6	26
2004	1	12	1	52	21
2005		16	7	6	29
2006	1	21	8	3	33
2007		25	9	91	44
TOPLAM	2	119	41	383	223

Kaynak: DEİK Toplantı Organizasyon Koordinatörlüğü

biçimini canlı tanıkların bilgilerine de yer vererek sunacak olan film ayrıca, DEİK'in kuruluşundan bu yana hedeflerini, bu hedeflerin ne kadarına ulaştığını, iş konseylerinin örgütlenme biçimlerini ve dünden bugüne Türk ekonomisine katkılarını gözler önüne sermeyi hedefliyor.

Yıllık olarak açıklanması planlanan senelik değerlendirme ve "Dış Ekonomik İlişkiler Endeksi" çalışması 2008 Ocak ayı sonunda düzenlenecek bir basın toplantısı ile Sayın Başbakanımız M. Rifat Hisarcıklıoğlu tarafından kamuoyuna açıklanacak. DEİK, 20 yıldır Türk firmalarının uluslararası pazarlara açılımını ve bu pazarlarda rekabet edebilmelerini sağlamaya yönelik çalışmalar yürütüyor. Bu süreçte birçok firmanın uluslararası pazarlara girmesine, dış yatırımlar gerçekleştirmesine, ihracat yapmasına ve yabancı ortaklıklar kurmasına destek olmuştur. DEİK'in 20. yıl etkinlikleri çerçevesinde "DEİK Yıldızları: 20 Yıl, 20 Başarı Öyküsü" projesinin hayata geçirilmesi planlanıyor. Söz konusu proje kapsamında bir seçici kurul oluşturulması, seçici kurul tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde DEİK üyelerine davet edilerek ortaya çıkmaya davet edilmeleri, seçici kurul tarafından belirlenen 20 firma ile röportajlar yapılması, içinde DEİK etkinliklerinin de yer aldığı, başkan öyküsü olabilecek hikâyelerinin toplanması ve bir ödül töreni ile birlikte yayın haline getirilmesi düşünüyor.

Bu proje çerçevesinde ortaya çıkacak yayının seçim kriterlerinin belirlenmesinden seçimin yapılmasına, yazım dilinden içereceği gör-

sellere kadar DEİK kurumsal iletişimi açısından önemi dikkate alınarak bir iletişim akademisyeninin danışmanlığında yürütülmesi de ayrıca göz önüne alınan unsurlardan bir diğeri. Tabii bu konuda görüşmeler hâlâ devam ediyor.

2008 yılının ilk yarısı itibarıyla üniversitelerde, DEİK çalışanları ve iş konseyi başkanları tarafından, uzman oldukları bölge ve konular ile ilgili bilgilendirme seminerleri düzenlenecek. Üyelerimizin iştiraki ile yapılacak söz konusu seminerlerde DEİK'in uzmanlık alanlarıyla ilgili üniversite bölümleri ile ortak kariyer günleri gerçekleştirilecek, bu seminerlerde üyelerimiz başkanı öykülerini geleceğin DEİK üyeleri ile paylaşacak. Gerçekleştirilecek olan genel kurulun ardından aynı akşam DEİK 20. yıl gala yemeği düzenlenecek. "20 Yıllık Serüven" filminin gösterileceği gala gecesinde "20 Yıl, 20 Başarı Öyküsü" projesi çerçevesinde verilecek DEİK ödülleri de sahiplerini bulacak.

Bu hedefler çerçevesinde önümüzdeki dönem faaliyetlerinden biraz söz edebilir misiniz?

Bugüne kadar iş konseyi başkanlarımızı ve DEİK çalışanlarını, önümüzdeki dönemde de yoğun bir çalışma dönemi bekliyor. Bu yüzden tüm siyasilerimizin ve bürokratlarımızın, bu camiaya yardımcı olmalarını, yalnız bırakmalarını, destek vermelerini bekliyoruz. DEİK 2007 yılında 71 yurtdışı, 219 yurtiçi olmak üzere 290 etkinlik düzenledi. Bu etkinliklerin 2008 yılında yani 20. yılımızda 500'e çıkmasını hedefliyoruz.

Bunun haricinde 20. yılımızda Şili ve Etiyopya ile Türkiye'nin yeni pazarlara açılımını sağlamak üzere yeni iş konseyleri kurmayı planlıyoruz. Kısa vadeli hedeflerimiz arasında kurumsal kapasitemizi artırmaya devam etmek, kamu kurum ve kuruluşlarıyla eşgüdümü artırıcı çalışmalar yürütmek ve 2008 yılı içerisinde 500'e yakın etkinlik gerçekleştirecek Türk işadamlarını dünya pazarına daha da yakınlaştırmak yer almaktadır. Tüm bu hedeflerimizin ana eksenli Türk özel sektörünün küreselleşme sürecine entegrasyonunu hayata geçirmek ve Türkiye'nin küreselleşme sürecinde "kazanan" safta yer almasını sağlamaktır.

DEİK 20 YILLIK TECRÜBEYLE HİZMETE DEVAM EDECEK

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun 20. yılında ve ileriki dönemde hedefleri nelerdir?

Dünya ticaretinin hızla artmasına paralel olarak DEİK'in üstlendiği sorumluluk da artmaktadır. 1990'larda bir trilyon dolara, 2000 yılında ise 6 trilyona yükselen dünya ticaret hacmi geçen yıl 12 trilyon dolara ulaşmıştır. Bu süreçte ülkemizin de dünya ticaretindeki payı artmıştır. Son üç yıl içerisinde dünya ticaretindeki payımız binde 9'un üzerine çık-

mıştır. Türkiye'nin, yaklaşık 11 trilyon dolarlık dünya ticaret hacmindeki payı ihracatta 0,7; ithalatta ise yüzde 1,1'dir. Bu artışın anlamı ülkemizin dünya ekonomisinin daha önemli bir partneri, daha önemli bir parçası haline gelmeye başlamasıdır. İşte tam da bu noktada DEİK'e büyük görevler düşmektedir. Bu koşullar altında Türkiye'nin elinde geçtiğimiz 20 yılda dış ticaret, taahhüt ve turizm başta olmak üzere çeşitli sektörlerde dünya çapında ciddi bir bilgi birikimi ve saha de-

neyimi edinmiş DEİK bulunmaktadır. DEİK önümüzdeki dönemde de çalışmalarına etkin ve verimli bir şekilde devam etmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda Dışişleri Bakanlığı ile halihazırdaki kuvvetli bağlarımızı daha da güçlendirmek, Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerini farklı sektörlerde kaydedilen başarılarla taçlandırmak önümüzdeki dönemdeki hedeflerimiz arasında olacaktır. Ayrıca, bakanlık tarafından düzenlenen tanıtım projeleri ve faaliyetlerinde, DEİK'in özel sektörün koordi-

natör kuruluşu olarak aktif rol almasını arzu ediyoruz. Milli hedeflerimiz ve dış ekonomik menfaatlerimiz doğrultusunda, Türk iş camiasının, devletimizle birlikte hareket ederek, etkin bir güç meydana getirmesini sağlamada, DEİK'in katalizör görevi üstlenebileceğini düşünmekteyiz. Bu çerçevede, bakanlık yetkililerimiz ile DEİK yönetimini bir araya getirecek, ortak bölgesel stratejilerin ve eylem planlarının belirleneceği, düzenli toplantılar yapılmasının faydalı olacağı görüşündeyiz.

milk/milk.com.tr

Makedonya'da gümrük vergisini sıfırladık, ticaret hacmini artıralım

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) 17 Aralık'ta Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski ve Makedonya Yatırım Timi'ni ağırladı. Makedon Başbakan, Türk girişimcileri Makedonya'ya yatırım yapmaya çağırdı.

Yüzde 10 ile Avrupa'daki en düşük vergi oranına, yüzde 3 enflasyona, ucuz ve kalifiye işgücüne sahip Makedonya, Türk yatırımcılara yatırım çağrısında bulundu. 17-18 Aralık tarihlerinde DEİK ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) ev sahipliğinde Türkiye'yi ziyaret eden Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski ve Makedonya Yatırım Timi 650 milyon tüketiciye sahip Makedon pazarına Türk yatırımcıları davet etti. Başbakan Grujevski, yabancı şirketlerin dört saat içerisinde şirketlerini kaydetmelerini sağlayan ve tek bir müessesce tarafından yürütülen yatırım sürecini paylaştığı açıklamalarında e-devlet sistemine geçilmesiyle birlikte Makedonya'da internet üzerinden kayıt döneminin de başlayacağına dikkat çekti.

KOÇ'UN DA YATIRIMI VAR

Makedonya'nın yatırım beklediği ülkelerden biri de Türkiye. 7 Eylül 1999 yılında Makedonya ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) çerçevesinde 1 Ocak 2008 itibariyle tüm sanayi ürünlerindeki gümrüklerin sıfırlanması da yatırımcıya uygun bir ortam vaat ediyor. Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski'nin de ziyareti sırasında ifade ettiği gibi söz konusu gümrük uygulaması sayesinde 2007 yılının ilk dokuz ayında yapılan ihracatın 2006 yılına göre yüzde 66 oranında artarak 222.9 milyon dolar seviyesine ulaştığı düşünüldürse, bahsedilen rakamların ve dolayısıyla iki ülke arasındaki ticaret hacminin daha da artması bekleniyor.

Makedon hükümetinin gümrük mevzuatına verdiği önem sonucunda kurumsal firmalar kayıtdışı ekonominin getirdiği haksız rekabetten daha az etkilenecek. Makedonya'nın 2001 yılında AB ile imzaladığı istikrar ve ortaklık anlaşması sonucunda Türkiye'den ithal edilen mal gruplarının gümrük oranlarının yüksek kalmasından dolayı yeterli ticaret hedefine ulaşamıyordu. AB ürünlerine muadil olan Türk ürünleri gümrük vergisinin yükseklüğünden dolayı yeterli ticaret hedefi yakalayamıyordu. Buna karşılık Makedonya ve Türkiye arasında imzalanan STA gereği 2008 yılında gümrük vergilerinin sıfırlanması sonucu ticaret hacminin ileriye dönük olarak artması bekleniyor.

DEİK İcra Kurulu Başkanı ve Başkanvekili Rona Yırcalı (solda), Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski ile.

Süt ve süt ürünleri, gıda ambalaj ve sağlık sektöründe yatırımlar için Türk girişimcilerin yakından ilgilendiği bilinen Makedonya pazarında Simit Dünya'sından Koç Holding'e kadar uzanan pek çok Türk yatırımcı bulunuyor. Makedonya Başkonsolos'u İgor Popov, Makedonya'da Koç, Zorlu, Altınbaş ve Haznedar gibi büyük Türk yatırımlarının varlığından söz ederek "Hükümet yatırım olanaklarını yabancı girişimcilere sağlama konusunda oldukça kararlı bir strateji izliyor. Bu Türk girişimcileri için önemli bir teşvik unsuru olarak değerlendirilmelidir" diye konuştu.

ULAŞIM SORUNU ÇÖZÜLÜR

Bölgede AB üyelik sürecinde Hırvatistan ile hızlı bir ilerleme kaydeden Makedonya'nın diğer bölge ülkelerine kıyasla daha agresif bir yatırım stratejisi izlemesi Nikola Grujevski başkanlığındaki hükümetin kararlılığına işaret ediyor. Söz konusu stratejilerin Türk firmalarına teşvikler sağlayabileceği de dikkat çekici başka bir unsur.

Öte yandan Makedonya'yı siyasi anlamda tanıyan ilk ülkenin Türkiye olması nedeniyle iki ülke arasındaki güçlü bağa ve son dönemde ticari ilişkilerde gelişme kaydedilmesine karşın Üsküp Büyükşehirliği Ekonomi Müşavirliği Makedonya'da yalnızca 40 civarında Türk firmasının bulunduğundan bahsediyor. Girişimciler sunulan fırsatlara karşılık yatırım hacmindeki düşüklüğe daha yakından bakıldığında Türk girişimcilerin ticari ilişkilerde bazı sorunlarla karşı karşıya olduğunu görmek mümkün. Hükümetin son dönemde hayata geçirdiği reformlarla gidemeye çalışması

na karşın, Pan Avrupa 8. ve 10. koridorların kesişiminde Bunard-zik Serbest Bölgesi'nde önemli teşvikler sunan Makedonya'da ticaret yapan Türk firmalarının kararlılığına altyapısının yetersizliğinden kaynaklanan ulaşım sorunları bunlardan biri.

Gerek Bulgaristan, gerekse Makedon sınır kapısında yaşanan sorunlar caydırıcı olurken, Arnavutluk-Makedonya-Bulgaristan ve Türkiye arasında Batı-Doğu Koridoru'nun oluşturulmasının ulaşım konusunda yaşanan sıkıntıları çözmesi bekleniyor.

Makedonya'da iş yapan Türk firmalarının ulaşım dışında yaşadığı sorunlardan biri de banka transferlerinde ve banka işlemlerinde yaşanan güçlükler olarak ifade ediliyor. Bu alandaki temel sorun Makedonya'daki bankacılık mevzuatından dolayı Türkiye'den ihraç edilen malların akreditiflerinin ancak Makedonya gümrüğündeki işlemleri bittikten sonra serbest bırakılması. Bu süreçte yaşanan gecikmeler doğrudan doğruya ticareti yavaşlatan bir etken olarak gösteriliyor.

RAMSTORE EN BÜYÜK YATIRIM

Makedonya'nın dünya standartlarında ilk alışveriş, ticaret ve kültür merkezi olan 25 bin metrekare kapalı alana sahip alışveriş merkezi Ramstore Makedonya, Üsküp'te 2005 yılı haziran ayında Ramstore Mall Alışveriş Merkezi ve Vardar mağazasını açtı. DEİK üyesi olan Koç Holding'e bağlı Migros'un Dış Ticaret Koordinatörü Haluk Yüklükler, Makedonya'da açılan Ramstore'un Migros'un yurtdışında faaliyet gösterdiği 5'inci ülke olduğuna dikkat çekiyor. Ramstore projesinin 20 milyon dolarlık bütçeyle bugüne kadar yapılmış en

büyük perakende ve Türk yatırım olması açısından önem taşıdığını ifade eden Yüklükler, alışveriş merkezinde dünyaca ünlü konsept markalar ve sinema salonlarının yanı sıra Altınbaş, Koton gibi önemli Türk yatırımlarının da bulunduğunu vurguluyor.

Ramstore Alışveriş Merkezi'nin inşaat, proje ve iskân aşamalarının Makedonya yetkili makamlarının hızlı ve doğru kararları sonucunda sorunsuz atlatıldığını dikkat çeken Yüklükler, bu girişimin OECD tarafından 2006 yılında "Makedonya'da yılın uluslararası yatırımcısı ödülü" ile taçlandırılacak kadar başarı kaydetmesiyle birlikte 2006 yılının kasım ayında 1700 metrekare kapalı alan üzerine Tetova (Kalkandelen) şehrindeki ikinci mağazanın hizmete girdiğini belirtiyor.

MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VAR

Migros Dış Ticaret Koordinatörü Haluk Yüklükler "Makedonya, Balkanlar'da gelişim perspektifine açık, NATO, AB üyeliğine kendini hazırlayan ve dolayısıyla pazar anlamında gelişim potansiyeline sahip bir ülke. Migros da yatırım kararını tüm bu nüveleri göz önünde tutarak aldı. Açık pazar ve mini marketlerin hakim olduğu ve organize perakendecinin eksikliğinin görüldüğü pazarda Ramstore Makedonya'nın faaliyet göstermesiyle gelişmiş bir alışveriş ortamı, kalite ve çeşitlilik, hijyenle birlikte gelen gıda güvenliği, istihdam ve sadakat programı ile müşteri memnuniyeti yaratmayı başardık" diyor. Makedonya hükümetinin yatırımcılara önemli teşvikler verdiğini ifade eden Yüklükler, yabancı yatırımcının ortaklık payı oranında 3 yıl gelir vergisi muafiyetine sahip olduğunu belirtiyor.

ŞİŞECAM YATIRIM YAPACAK

Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski, Şişecam'ın Makedonya'daki yatırım ortamına ilgi duyduğunu ve şirket yetkililerinin fırsatları araştırmak üzere birkaç kez ülkeyi ziyaret ettiğini belirterek, "Türkiye temalarımız kapsamında Şişecam ile bu konuyu görüşeceğiz" dedi. Makedonya Başbakanı Nikola Grujevski ve beraberindeki heyet, İstanbul'da Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK) 17 Aralık'ta düzenlediği Makedonya Yatırım Timi toplantısında Türk işadamları ile bir araya geldi. Grujevski, Türk şirketlerinin Makedonya'daki yatırım planlarına ilişkin bir soruya karşılık, Doğu Avrupa'da çeşitli yatırımları bulunan Şişecam'ın Makedonya'daki yatırım fırsatlarıyla ilgilendiği duyumunu aldıklarını bildirdi. Grujevski, "Türkiye temalarımız kapsamında Şişecam yetkilileri ile bu konuyu görüşeceğiz. Ülkemizde yatırım yapmak isteyenlere karşı kapımız her zaman açık" diye konuştu.

VERGİ İNDİRİMİ İLE GELİR ARTTI

Makedonya'daki vergi avantajları hakkında da bilgi veren Grujevski, teknoloji ve endüstri yatırımlarına ilk 10 yıl için vergi muafiyeti getirdiklerini, kişisel gelir vergisinin ise ilk 5 yıl için yüzde 5 ile sınırlandırıldığını kaydetti. Grujevski, vergi oranlarında gerçekleştirdikleri yüzde 12'lik indirimi bütçede yüzde 20 artışa neden olduğuna dikkat çekti. Grujevski, Makedonya'nın NATO üyesi olmasının ardından önümüzdeki birkaç yılda özellikle altyapı ve inşaat yatırımlarında patlama yaşanmasını beklediklerini sözlerine ekledi.

KISA KISA

8 Orta Avrupa ülkesi Schengen alanında

Avrupa Birliği'ne (AB) 2004 yılında üye olan Polonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Slovenya, Slovakya, Litvanya, Letonya ve Estonya 21 Aralık'tan itibaren Schengen alanına dahil edildi. 8 Orta Avrupa ülkesinin uygulamaya geçiş sürecinin mart ayına kadar tamamlanması ve bu tarihe kadar havaalanlarındaki pasaport kontrollerinin sürmesi bekleniyor. İlk uygulamalarda söz konusu ülkeler tarafından transit ya da 6 aylık süreli Schengen vizesinin kullanılması öngörülüyor. 31 Aralık tarihine kadar 8 Avrupa ülkesine verilen giriş vizeleri, vizede belirtilen tarihe kadar geçerli sayılacak. 21 Aralık tarihi itibarıyla Schengen olarak bilinen serbest dolaşım bölgesinde 24 ülke yer alıyor.

Avrupa Birliği dönem başkanlığı Slovenya'da

Slovenya, Avrupa Birliği dönem başkanlığını 1 Ocak 2008 tarihinde Portekiz'den devraldı. Böylece 1 Mayıs 2004'te AB'ye katılan yeni ülkelerden biri ilk defa AB dönem başkanlığını üstleniyor. Slovenya tarafından hazırlanan çalışma programı Almanya ve Portekiz tarafından hazırlanan 18 aylık programı temel alıyor. "Avrupa için sinerji" başlığı altında sürdürülecek program dahilinde AB'nin geleceği ve Lizbon Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi, yeni Lizbon Stratejisi döngüsünün başlatılması, iklim ve enerji konuları, Batı Balkanların Avrupa perspektifinin güçlendirilmesi, Avrupa kültürlerarası diyalog yılı çerçevesinde kültürler, inançlar ve gelenekler arasında diyalogun teşvik edilmesi gibi konulara öncelikli olarak mercek tutulması bekleniyor.

Arnavutluk gümrük vergisini kaldırıyor

Arnavutluk ile Türkiye arasında geçen yıl imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) her iki ülkede geçen günlerde yürürlüğe girdi. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle Arnavutluk'un Türkiye'den ithal ettiği sanayi ürünlerinin yüzde 80'den fazlasına uyguladığı gümrük vergileri kaldırılacak. Geriye kalan sanayi ürünlerindeki gümrük vergileri de beş yıl içerisinde yüzde 20'lik eşit indirimlerle sıfırlanacak.

Her iki ülke arasında Arnavutluk'un Tiran kentinde imzalanan ve 11 Aralık'ta yürürlüğe giren STA ile birlikte ticari potansiyeli olan ve daha önceden seğımiş tarım ürünlerinde de sınırsız ve tarife kontenjanları dahilindeki gümrükler de sıfırlanacak. Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada anlaşma uyarınca Türkiye'nin taviz aldığı ürünler işlenmiş tarım ürünleri, kuru meyveler, nar enciye, bakliyat ve diğer taze sebze ve meyveler olarak sıralandı. Gümrük vergilerinin düşürülmesi ve tamamen kaldırılmasının iki ülke ticaret hacmini büyük ölçüde artırması bekleniyor.

DİŞ TİCARET HACMI YÜZDE 49 ORANINDA ARTTI

Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı 2007 yılının ilk dokuz ayında yüzde 46 oranında artış gösterdi. 2006 yılının ilk dokuz ayındaki 141.1 milyon dolarlık ihracat tutarı, bu yılın aynı döneminde 205.7 milyon dolara çıktı. Aynı dönemde ithalat 9.567 milyon dolardan 18.332 milyon dolara yüzde 92 oranında yükseldi. Dış ticaret hacminde ise 2007 yılının ilk dokuz ayında, bir önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 49 oranında artış kaydedti.

Türkiye ekonomisi Sırbistan'a model oluyor

Beraberindeki işadamları heyetiyle birlikte 30 Kasım'da Türk-Sırp İş Konseyi'nin İstanbul'da düzenlediği toplantıya katılan Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadić, Avrupa Birliği'ne (AB) üyeliği hedeflediklerini belirterek, "Türkiye'nin de AB'ye üyelik amacı var. Yani stratejik hedefimiz aynı. Görüyoruz ki aynı yolda yürüyoruz" dedi.

Türkiye ve Sırbistan'ın ekonomik işbirliği alanlarının değerlendirildiği ve mevcut fırsatların ele alındığı toplantı kapsamında Sırbistan'daki Türk yatırımları ve yatırım imkânları, Güneydoğu Avrupa'daki serbest ticaret bölgeleri

ve altyapı projeleri hakkında sunumlar gerçekleştirildi. Konuk Cumhurbaşkanı burada yaptığı konuşmada, iki ülke arasındaki güzel ve dostane ilişkilerin asırlardır devam ettiğini, ancak ekonomik işbirliğinin düşük seviyede olduğunu belirterek, ticari ilişkilerde son birkaç yıldır ilerleme kaydedilse de bunun istenilen dercede olmadığına dikkat çekti.

Türkiye ekonomisindeki gelişmeleri yakından takip ettiklerini ve Türkiye'nin Sırbistan'a model teşkil ettiğini belirten Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadić, "Türkiye'nin Avrupa'ya giden en güzel

yolu Sırbistan. Bunu göz ardı edemeyiz. Türkiye ve Sırbistan'ın bunu neden daha önce kullanamadığını anlayamıyorum. En hızlı adımlarla en kolay ilerleyecek noktalarda buluşabiliriz" dedi.

TÜRKİYE ATARDAMAR

Sırbistan'daki siyasi ve ekonomik gelişmeler hakkında da katılımcıların bilgilendiren Tadić, "Vizyonumuz nettir, AB'ye üyelik. Türkiye'nin de AB'ye üyelik amacı var, yani stratejik hedefimiz aynı. Görüyoruz ki aynı yolda yürüyoruz" diye konuştu.

Enerji konusuna da değinen

Tadić, Türkiye'nin doğru zamanda kendi enerji potansiyelini kavradığını vurgulayarak, "Avrupa, Türkiye olmadan enerjisini temin edemez. Aynı zamanda Sırbistan da enerji dağıtımı için çok önemli bir noktadadır. Tıpkı atardamarı gibi" diye konuştu. Sırbistan'ın enerji politikasına işaret eden Tadić, gaz konusunda Türk yetkililer, Gazprom yetkilileri ve Putin ile görüşmelerini, bu konuda yapılacakları neredeyse sonuçlandırma noktasına geldiklerini kaydetti.

Tadić, Sırbistan'da elektrik üretiminin çok önemli olduğunu, bu konuda özelleştirmeye gitmedikle-

rini, ancak gerekli yatırımları yapılmamış belireterek, petrol ve petrol ürünlerinde de en kısa zamanda özelleştirmeye gideceklerini açıkladı. Sırbistan'daki Türk yatırımlarına ve Efes'in ülkedeki yatırımına değinen Tadić, "Sadece bira bizim ekonomimizi dolduracak değil, diğer saygıdeğer işadamlarını da Sırbistan'da görmek istiyoruz" dedi.

Belgrad Havalimanı ile Bodrum Havalimanı arasında işbirliği yapılması niyeti bulunduğunu ve bunun en kısa zamanda gerçekleştirileceğini aktaran Tadić, Türkiye ile güzel işbirlikleri oluşturma arzusunda olduklarını dile getirdi.

İthalat kapasitesi yüksek olan Yunanistan, Türk işadamları için fırsat kapısı

Dışişleri Bakanı Ali Babacan, Yunanistan'ın Türkiye'nin dış ticareti için önemli bir avantaj olduğunu belirterek, 'Türk-Yunan ekonomik ilişkilerinin asıl vizyonu ise tek bir ekonomik bölge oluşturulması' dedi.

Dışişleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan, 1999 yılında her iki ülkede yaşanan deprem felaketinden bu yana farklı bir mecraaya giren Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde süregelen karşılıklı ziyaretlerin başka bir uzantısını 3-5 Aralık tarihleri arasında Atina ve Gümülcine'ye gerçekleştirdi. Babacan, 4 Aralık'ta Atina'da gerçekleştirilen "Türk Yunan İş Forumu Toplantısı"nı Yunanistan ziyareti süresince kendisine eşlik eden Türk işadamlarıyla Yunan işadamlarını bir araya getirmesi ve her iki ülkenin ticari ilişkilerinin geliştirilmesi anlamında oldukça faydalı bir adım olarak değerlendirdi. Karşılıklı olarak hızla gelişen iş ilişkilerinin Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ve Yunanistan Sanayiciler Federasyonu arasında Türk-Yunan İş Konseyi'nin kurulmasıyla yeni bir evreye gireceğini ve bu vesileyle ivme kazanacağını ifade eden Ali Babacan "Türkiye ile Yunanistan arasındaki toplam ticaret hacmi geçen yıl itibarıyla 2 milyar euroyu aşmıştır. Bu yıl kasım ayı itibarıyla bu rakamlar geçen yılın da üzerindedir" diyerek, karşılıklı ekonomik ilişkilerin oldukça olumlu seyrettiği mesajını verdi. Babacan, Türk-Yunan ekonomik ilişkilerinin asıl vizyonunun "tek bir ekonomik bölge oluşturulması" olduğunu belirterek iki ülkenin, çeşitli sorunların yaşandığı bölgede güvenlik ve istikrar açısından önemli rol oynadığını kaydetti.

1999'dan bu yana Yunanistan-Türkiye ilişkilerinde girilen yeni sürecin meyvelerinin toplandığı ziyaretin arka planında ekonomik açıdan söz konusu yakınlaşmanın en büyük ve somut göstergesi olan ihracatta kaydedilen takdire şayan yükseliş yer alıyor. 2000'de 437 milyar doları gösteren ihracat ibresi, 2006'da 1 trilyon 601 milyar, 2007'de ise 2000'e göre 5 katlık bir artış kaydederek yaklaşık olarak 2 trilyon doları buldu.

Yunanistan Dışişleri Bakanı Dora Bakoyanni de Türkiye'nin AB üyeliğini desteklediklerini yineleyerek AB müktesebatına tam uyum sağlayan bir Türkiye'nin AB'ye gireceğine inandıklarını bildirdi. Ayrıca, Bakoyanni Yunan firmalarının Türkiye'de çeşitli yatırımlar yaptığını ancak bu açıdan iki ülke arasında bir dengesizliğin söz konusu olduğunu belirterek, Türk işadamlarına Yunanistan'da yatırım yapma çağrısında bulundu.

DIŞA BAĞIMLILIK ARTIYOR

AB ile tanım ürünleri haricinde tam entegrasyon sağlamış olan Yunanistan, Türkiye için çok ciddi bir potansiyel taşıyor. Türk işadamları her türlü sanayi ürününü gümrüksüz ve kotasız satabilme şansına sahip. Gerek ithalat kapasitesi, gerekse günden güne dışa bağımlılığın artması dolayısıyla Yunanistan pazarı pek çok fırsat sunuyor. Türkiye'nin ihracatı artan bir seyir izliyor fakat Yunanistan'ın toplam ithalat kapasitesiyle kıyaslandığında oldukça yetersiz. Yunan tüketicisi, Türkiye menşeli ürünlerin kalitesi ve standartı konusunda herhangi bir önyargıya sahip değil. Bu da ürünlerin kalitesinin yüksek olması ve iyi bir fiyat teklifi ile satışa sunulması halinde Yunan pazarında diğer ürünlerle rahatlıkla rekabet edebileceği anlamına geliyor.

KARAMANLIS'IN ZİYARETİ KAR TOPU ETKİSİ YAPACAK

Dışişleri Bakanı Ali Babacan'ın ziyareti konusunda yorum yapan Türk-Yunan İş Konseyi Başkanı Selim Egeli neredeyse 50 yıldır düşmanlık içerisinde olan iki halkın kademeli olarak yakınlaştığını ve iki ülke arasında farklı bir sürece girildiğini söyledi. Türkiye ve Yunanistan arasındaki siyasi istikrarın devamı açısından bu ziyaretin önemine değinen Egeli, Yunanistan ve Türkiye'nin ekonomik alanda işbirliklerinin gelişmesindeki en önemli hususun karşılıklı güven ortamının artması olduğunu belirtti. Egeli, Yunanistan Başbakanı Kostas Karamanlis'in ziyaretinin iki ülke ticari ilişkilerinde kar topu etkisi yaratacağını kaydetti.

Türk ve Yunanlı işadamlarının katkılanı iki ülke arasında ekonomik sahada başlayan işbirliği ve ortaklıkların iki ülke arasında var olan husumetin yerini almaya başladığına dikkat çeken Egeli, "İşadamlarının sağlamış oldukları bu platform siyasi yöneticilerin işini kolaylaştırdı. Başlangıçta 200 ya da 300 milyon dolar olan ticaret hacmimiz şimdi 3 milyar doların üzerinde seyrediyor. Yunanistan Ulusal Bankası'nın (National Bank of Greece) Finansbank'ı satın almasıyla Yunanistan'ın yatırım konusunda attığı büyük adım aldığımız haberlere göre daha farklı bankalara yapılan ve yapılacak olan yatırımlarla artarak devam edecek" dedi.

TÜRKİYE'NİN YUNANİSTAN'LA TİCARETİ (MİLYAR DOLAR)								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
İhracat	437	476	590	920	1171	1126	1602	2033
İthalat	431	266	312	428	594	727	1045	806
Toplam	868	742	902	1348	1765	1853	2647	2839

Ali Babacan'ın da katıldığı Türk-Yunan İş Forumu toplantısında iki ülke işadamları bir araya geldi.

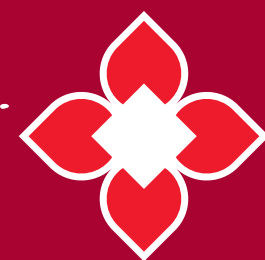

Şirket harcamalarının vazgeçilmezi...

Şirket harcamalarınızı takip etmek ve kontrol altına almak isterseniz, Türkiye Finans Business Card, tam size göre. Onunla şirketteki kişisel harcamaları ve şirket harcamalarını ayırmanız, kayıt altına almanız ve masraflarınızda azalma sağlamanız çok kolay. Business Card için hemen başvurun, şirketinizde hayatı kolaylaştırmaya hemen başlayın.

☎ 444.2.444
turkiyefinans.com.tr

Bankamız
hepimiz için.

TÜRKİYE
FİNANS

C M Y B

Ortak çıkarlara sahip olan Türkiye ile İran'ın işbirliğini artıralım

10 Aralık'ta DEİK'in düzenlediği "Türk-İran İş Forumu" ile Türkiye ve İran arasındaki ekonomik işbirliği çabaları gözle görülür ivme kazandı.

ICCIM Başkanı Mohammed Nahavandian, küreselleşme çağında başarının yolunun bölgesel işbirliğinden geçtiğini ifade etti. Nahavandian, Türkiye'ye 'işbirliği yapalım' çağrısında bulundu.

Türkiye ile İran arasındaki ekonomik işbirliği çabaları, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK) 10 Aralık'ta düzenlediği "Türk-İran İş Forumu" toplantısı ile ivme kazandı. Toplantıda bir konuşma yapan İran Ticaret, Sanayiler ve Madenler Odası (ICCIM) Başkanı Mohammed Nahavandian, küreselleşme çağında başarının yolunun bölgesel işbirliğinden geçtiğine işaret etti. Nahavandian, D8'in iki önemli ülkesi olan İran ve Türkiye'nin ortak bir bakış açısına ve ortak çıkarlara sahip olduğunu söyledi. Asya ve Afrika kıtalarının 21. yüzyılda dünya arenasında önemli rollere sahip olacağını kaydeden Nahavandian, gelecek 20 yıl içerisinde de İslam ülkeleri arasında işbirliğinin artacağını görüşeceğini dile getirerek "İran'la işbirliği yapın" çağrısında bulundu.

HEDEF, 2010 YILINDA 10 MİLYAR DOLARLIK TİCARET

Nahavandian, Türkiye ve İran'ın uluslararası sahada beraber hareket edebileceğini vurgulayarak, işbirliği yapılabilecek alanları ise ortak yatırım, teknoloji, ulaştırma, turizm, enerji, bankacılık, ticari kolaylıklar gösterme olarak sıraladı.

Toplantıya ev sahipliği yapan DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı ise, İran'da yabancı sermayeyi teşvik amacıyla yeni çıkarılan yasanın, Türk yatırımcılarının yeniden İran pazarına yönelmeleri için önemli bir adım olarak görüldüğünü kaydetti. İran'ın Türk yatırımcılar için oldukça cazip olduğunu ifade eden Yırcalı, "Yeni çıkarılan yabancı sermayeyi teşvik yasasının daha radikal ve geçmişte yaşanan tereddütleri imkân vermeyecek bir şekilde düzenlenmiş olması, Türk yatırımcılarımızın yeniden İran pazarına yönelmeleri için oldukça teşvik edici bir adım olarak görülmektedir" dedi. Hedefin, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Aralık 2006 tarihinde Tahrân'a gerçekleştirdiği ziyaret esnasında ifade ettiği gibi iki ülke ticaret hacminin 2010 yılında 10 milyar dolar seviyesine ulaşması olduğunu belirten Yırcalı, iki ülke arasındaki mevcut ticaret hacminin genişletilmesi ve ürünlere çeşitlilik kazandırılmasının her iki ülkenin de yararına olacağını belirtti. Yırcalı, Mohammed Nahavandian'ın işbirliği çağrısına Türkiye'nin olumlu yaklaştığını söyledi. Türk firmaların özellikle Avrasya, Balkanlar ve Ortadoğu bölgelerinde büyük projeler gerçekleştirdiklerini ifade eden Yırcalı, ikili ilişkilerin müteahhitlik firmalarının üstlendiği projelerin geliştirilmesiyle daha da artacağını kaydetti.

Müteahhitlik hizmetlerinin top-

lam değerinin 90 milyar dolara ulaştığını söyleyen Yırcalı, müteahhitlik sektöründe iş hacminin gelişmesinin İran ve Türkiye arasında diğer sektörlerdeki iş imkânlarının da artmasını sağlayacağını dile getirdi. DEİK İcra Kurulu Başkanı Yırcalı, geçen günlerde bir Türk inşaat firması ile İran Turizm Geliştirme Şirketi arasında İran'ın bazı kentlerinde otel inşaatı yapmak ve bunların ortaklaşa işletilmesi konusunda anlaşmaya varılmış olmasının da, inşaat sektöründeki işbirliği açısından olumlu bir adım olduğunu dile getirdi. Yırcalı, "Ülkemiz aleyhine bakiye veren ticaret hacminde dengeye yönelik çalışmaların yapılmasını, İranlı dostlarımızın Türkiye'den daha fazla mal alımını teşvik etmesini ve ithalatında Türkiye'ye öncelik tanımasını bekliyoruz. Zira, 2007 itibarıyla ithalatımızda 5'inci sırada bulunan İran, ihracatımızda 20'nci sırada yer almaktadır" diye konuştu.

İRAN İLE İLİŞKİLER STRATEJİK ÖNEME SAHİP

Ulusoy, "2005 yılında toplam 4.4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ticaret hacmi, 2006 yılında yüzde 50 artışla 6.6 milyar dolar olmuştur. 2006 yılı ocak-eylül döneminde 5.2 milyar dolar olan ticaret hacmi ise 2007 yılının aynı döneminde yüzde 12 artışla 5.9 milyar dolara ulaşmıştır" dedi. Ulusoy, Türk firmalarının İran ile başta demir-çelik ve bakır olmak üzere maden sektöründe, otomotiv, ambalaj, tekstil, deri, kâğıt, cam tırmı sanayii ve kimyasallar gibi bir çok alanda yatırımda kalıcı işbirliğine gitmeyi amaçladıklarını dile getirdi. Ulusoy, önümüzdeki dönemde inşaat-taahhüt, turizm yatırımı ve işletmecilik, mühendislik gibi uzun vadeli olabilecek alanlarda ortak projeler geliştirmek için çalışmalar yürütülmesinin planlandığını bildirdi.

Ulusoy, İran'ın turizmde yeniden yapılanma içerisine girdiğini ve bu çerçevede Türkiye ile işbirliğini artırma arzusunda olduklarını belirtti. Ulusoy, İran'da turizm alanında faaliyet gösteren firmaların, Türk turizm firmalarıyla işbirliğine giderek, Türkiye-İran ortak destinasyonunun üçüncü ülkelerle birlikte pazarlanmasını yoluna gitmelerinin iki ülke turizmine büyük katkı sağlayacağı inancında olduklarını aktardı.

Rona Yırcalı, ICCIM Başkanı Nahavandian'a toplantı sonrası plaket verdi.

EN BÜYÜK SIKINTI ULAŞIM VE BANKACILIK

Türk işadamları İran'da özellikle kara ulaştırması ve bankacılık gibi konularda sıkıntı yaşıyor. İran'dan bu konuda en büyük beklenti, eşit şartlarda bir rekabet ortamının sağlanması ve Türk firmalarının farklı uygulamalara tabi tutulmasının önüne geçilmesi. Türk bankaları ile İran bankaları arasında muhabirlik ilişkisi de son derece zayıf. İran bankalarından sadece teyitsiz akreditif açılabilir. Bankacılık işlemleri teknolojiyen yeterli derecede yararlanılmadığı için yavaş işliyor. Mevduat faizlerinin yüksek olması, yatırımlarda kullanılan kredi faizlerini de dünya normlarının bir hayli yukarı çekiyor. Ayrıca, teminat senetlerinden

alınan harcın ticareti zorladığı ifade ediliyor. Türk işadamları, banka sisteminde ihracat aşamasında ciddi sıkıntılarla karşılaşılıyor. Banka konusunda yaşanan sıkıntılara İran tarafından henüz bir çözüm önerisi getirilmiyor. Ülkelerarası en fazla görüşme trafiğine sahip ülkelerden birinin de İran olduğunun kaydedilmesine karşın Türkcell'in İran'da işlerlik kazanma konusunda yaşadığı sorunların henüz çözülmediği bildiriliyor. İran ve Türkiye birbirlerinin topraklarına girişlerinde araçların standart yakıt tanklarında herhangi bir vergi ya da harç uygulamama konusunda anlaşmaya sahip. Öte yandan bugün itibarıyla İran tarafının söz konusu anlaşmaya uymadığı görülüyor.

TİCARİ ZEMİN SAĞLAMLAŞTIRILDI

Türkiye ve İran arasında Karma Ekonomik Komisyon, Karma Ulaştırma Komisyonu, DEİK Türk-İran İş Konseyi gibi kurumsal mekanizmalar bulunuyor. 2005 yılı içerisinde Yatırımların

Karşılıklı Teşvik ve Korunması Anlaşması ve Çifte Vergilenmenin Önlenmesi Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte ülkeler arasında ticari anlamda sağlam bir yasal zemin oluşturuldu.

İRAN, TÜRK YATIRIMCISI İÇİN BÜYÜK FIRSATLAR SUNUYOR

Yaşanan bütün sorunlara rağmen İran, Türk yatırımcılar için büyük bir yatırım fırsatı sunuyor. 2006 yılının temmuz ayında yayımlanmış özelleştirme talimatı sonrasında İran'da özellikle rafineri, doğalgaz, çelik, otomotiv, telekomünikasyon, havacılık, sanayi, petro-kimya ve sivil havacılık sektörlerinde son derece kârlı yatırım fırsatları ortaya çıktıği belirtiliyor. Ayrıca, Tahrân-Meşhed ve Tahrân-Zencan arasında da hızlı tren projesinin gerçekleştirilmesi planlanıyor. İran'daki ulaşım sorununu bir nebze olsa çözeceği tahmin edilen projenin yabancı yatırımcı için

de büyük bir fırsat olduğu kaydediliyor. İran-Türkiye ihracatında ise halen demir-çelik, tütün ve mamulleri, makineler, otomotiv sanayii ürünleri, mantar ve ağaç mamulleri ve plastikleri önemli bir yere sahip bulunuyor. Özelleştirilen Trabzon Limanı da İran ile ticaret konusunda hayati önem taşıyor. Afganistan, Pakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve ilerde Çin ve Moğolistan taşımalarında transit ülke konumunda olan İran, Türk taşımacısı için büyük önem taşıyor. Zira İran 2000 kilometrelik transit parkura sahip.

DEİK, İspanya Cumhurbaşkanı Zapatero'yu bir çalışma kahvaltısında ağırladı.

İspanyollar Türkiye'de yatırımın kapısını aralıyor

Türkiye'nin 10'uncu büyük tedarikçisi olan İspanya'dan 25 işadamı Türkiye'deki yatırım fırsatlarını değerlendirmek üzere İstanbul'u ziyaret etti.

Türkiye'nin uzun vadeli yatırımlar için taşıdığı potansiyele dikkat çeken İspanyol yatırımcılar, Türk iş çevreleriyle İspanya Dış Ticaret Enstitüsü (ICEX) tarafından Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ortak organizasyonu olan "Türk-İspanyol Ticari ve İşbirliği Forumu"nda bir araya geldi.

TÜRKİYE ÖNCELİKLİ ÜLKE

Çevre, enerji, bilgi teknolojileri, elektronik, otomotiv ve yüksek teknoloji ürünleri sektörlerinden işadamlarının katıldığı forumda ICEX Başkanı Angel Martin Acebes, Türkiye'nin geçen yıl yatırım için öncelikli ülke olarak belirlendiğini ifade etti. Acebes, Türkiye için özel bir pazar geliştirme programı başlatacağını söyledi. Türkiye'nin ekonomik istikrara kavuştuğunu belirten Acebes, "Türkiye uluslararası arenada ekonomik entegrasyona her geçen gün hızla adapte oluyor. Avrupa'da Çin, Rusya ve Hindistan'dan sonra yatırımcıların en fazla dikkatini çeken ülke konumunda. Güçlü bir potansiyele, dinamik işgücüne sahip olan Türkiye'de, İspanya'nın

yatırımlarına baktığımızda ise Avrupa ve Latin Amerika'ya kıyasla hacmin oldukça düşük olduğunu üzüntüyle görüyoruz. Ancak, bu forumun ardından söz konusu yatırımların büyük artış göstereceğine inanıyoruz" diye konuştu.

YATIRIM BEŞE KATLANDI

Son 5 yıl içerisinde Türkiye'nin gayri safi milli hasılasındaki (GSMH) yüzde 40'lık artış ekonomik açıdan büyük bir sıçrama olarak değerlendirilen Acebes, 2004 yılından bu yana İspanya'dan Türkiye'ye 1.8 milyar euroluk yatırım yapıldığını kaydetti. Acebes "Bu, son üç yılda 5 kat artış yakaladığımız anlamına gelmektedir. İspanyol firmaların yatırımları daha çok sigortacılık, otomotiv endüstrisi, turizm, emlak ve enerji sektörlerine yöneliktir. Bu da İspanyolların Türkiye pazarında uzun soluklu yatırımları hedeflediğinin ve gerçekleştirdiğinin bir göstergesidir" dedi.

Öte yandan, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan 13-16 Ocak tarihleri arasında İspanya'ya ziyarette bulunacak. Başbakan'ın ziyareti çerçevesinde Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) da 14 Ocak tarihinde iki ülke başkanlarının iştirak edeceği "Türkiye-İspanya İş Forumu" düzenleyecek.

DEİK düzenlediği 'İş Platformu' panelleriyle işadamlarına ulaştı.

KOBİ'lerin sorunları 20 ilde masaya yatırıldı

2007 yılı boyunca, Ankara'dan başlayarak Türkiye'nin 20 ilinde gerçekleştirilen KOBİ Bilgi ve Eğitim Fuarları'nın (KOBİF) son ikisi Eskişehir ve Manisa'da gerçekleştirildi. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK) da Denizli, Trabzon, Gaziantep, Konya, Manisa ve Eskişehir olmak üzere 6 fuara iştirak ettiği etkinlikler çerçevesinde düzenlenen panellerin yanında KOBİ'ler çözüm ortakları ile buluştu. Girişimcilere yardımcı olmak ve mevcut girişimcilerin ufkunu açmak üzere düzenlenen KOBİ Bilgi Fuarları üretim, dış ticaret, markalaşma, belgelendirme, finansman, pazarlama, fuarlar, iç ve dış yatırım olanakları gibi konularda bilgi gereksinimlerini karşılamayı ve Anadolu'da faaliyet gösteren KOBİ'lere ulaşmayı hedefledi.

KOBİF'in 6 Aralık'ta Eskişehir'de gerçekleştirilen açılışında konuşma yapan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkan Yardımcısı Hüseyin Üzülmmez, Türkiye'deki KOBİ'lerin

uluslararası rakiplerine göre daha olumsuz şartlar içinde olduğunu, buna karşılık irili ufaklı tüm KOBİ'lerin ayakta kalabilmek için iyi bir mücadele örneği sergilediklerini söyledi.

ESKİŞEHİR ARTIK KENDİNİ DÜNYAYA AÇTI

Fuar kapsamında Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) da Türkiye'nin ticaret ve sanayiinde öncü 14 ilde faaliyet gösteren sanayicilerin ve KOBİ'lerin sorunlarına eğilebilmek amacıyla düzenlenen "DEİK İş Platformu" isimli konferanslar serisinin Eskişehir ayağı olan "Savunma Sanayinin Stratejik Üssü Eskişehir" adlı bir panel gerçekleştirdi. Panelde konuşma yapan DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, "Eskişehir artık Türkiye'ye üretmenin dışında kendisini dünyaya açmış bir kentimiz. Eskişehirli firmaları ve işadamlarını yurtdışı toplantılarımızda ve yurtdışında gerçekleştirdiğimiz uluslararası etkinliklerde yeterince görememek bizleri çok üzüyor" diye konuştu.

Asya Kalkınma Bankası ve Asya'da iş yapmak

GÖKŞİN DUMAN

Güney ve Doğu Asya
İş Konseyleri Koordinatörü

gduman@deik.org.tr

Dünya ticaretinin ekseninin "Batı'dan Asya-Pasifik'e" doğru kaydığı saptamasından hareket eden çalışmalar son dönemde gerek yerel, gerek uluslararası medyada sıkça ele alınan konuların başında geliyor. Çin ve Hindistan'ın başını çektiği bu büyüme hamlesi ile Asya ülkeleri dünya ortalamasının neredeyse üç katı büyürken, dünya ticaretinden aldıkları pay da hızla artıyor. Son beş yıldır kesintisiz büyüme yakaladığı için gururlandığımız Türkiye bu dönemde ortalama yüzde 7,5 büyüme gerçekleştiren, pek çok Asya ülkesi de aynı dönemde ortalama yüzde 8-10 oranında büyüyor.

1995 yılında Doğu Asya ve Avrupa Birliği (AB) arasındaki ticaret hacmi 244 milyar dolar olarak gerçekleşirken bu rakam 2006 yılında 604 milyar dolara ulaştı. İlginç olan bu büyümenin sadece son Çin ve Hindistan ekonomileri ile sınırlı olmaması. Tüm olumsuzluklara rağmen Afganistan, Viyetnam, Moğolistan, Tayland, Kamboçya ve Bhutan'da bile istatistikler bu trendi doğrular nitelikte. 1997 Asya finansal krizinin onuncu yıldönümünde bölgenin krizin etkilerini tamamen bertaraf ettiğini, yaygın, sürdürülebilir ve dengeli bir büyüme sürecine girdiğini söylemek mümkün.

Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından 2005 yılında uygulamaya konan "Asya-Pasifik Açılım Stratejisi"nin de çıkış noktasını oluşturan bu saptama hemen hemen her sektörde firmaların Asya'daki gelişmeleri takip etmelerini zorunlu kılarak bir yandan da bu coğrafyada hareket etmek için güvenilir kılavuz ve elbette finansman arayışlarını hızlandırıyor. Mütteahhlik firmaları başta

olmak üzere Türk iş dünyasının yakından tanıdığı Orta Asya cumhuriyetleri ve diğer bölge ülkeleri ile çalışırken finansman da ciddi sıkıntılar yaşandığı düşünüldüğünde tüm Asya'daki en önemli finansman kaynaklarından biri olan Asya Kalkınma Bankası (AKB) hakkında Türk firmalarının bilgi sahibi olması hayati önem taşıyor.

TÜRKİYE BİR KOYUP 4 ALDI

Banka yetkililerine göre üye olduğu 1991 yılından bu yana Türkiye'nin performansı banka ortalamasının çok üzerinde. Üye ülkelerin firmaları ülkelerinin sermayeye katkıda bulundukları her bir dolara karşılık iki dolar tutarında proje üstlenirken bu oran Türkiye için neredeyse 1/4. Deyim yerindeyse bankadaki en iyi performanslardan birine sahip Türkiye için "bir koyup dört aldı" demek yanlış olmaz. Üstelik banka finansmanı ile proje üstlenen aralarında STFA, Tekser, Limak, Doğuş gibi Türkiye'nin en büyük gruplarının da bulunduğu hemen hemen her firma bankanın bütün proje süreci içinde ne kadar adil, esnek ve yapıcı olduğunu dile getiriyor. Yani banka aynı zamanda güvenilir bir ortak.

Öte yandan, müteahhlik ve mal tedariki için geçerli olan bu performans bankanın sadece 2006 yılında yaklaşık 250 milyon dolar tutarında ve büyük bölümü hibe niteliğindeki "teknik destek" paketi için geçerli değil. Üye ülkelerden yaklaşık 2 bin 500 bireysel danışmanın akredite olduğu bankada Türkiye'den sadece 7 bireysel danışman kayıtlı ve şimdiye kadar üstlenilen danışmanlık projesi tutarı da 1 milyon doların altında.

AKB YENİDEN YAPILANIYOR

Türkiye bankadan doğrudan finansman sağlayamasa da AKB, 2001 yılından bu yana bir yeniden yapılanma sürecinde. Banka dahilinde pek çok temel ilke tartışılıyor. Bu prensipler arasında projelerin üye dışı ülke firmalarına açılması da var. Bu denli temel nok-

talar tartışmaya açılmışken Türkiye'nin bankadaki konumunun yeniden gözden geçirilmesi ve bölge dışı üyelerin de projeye bağlı olarak finansman imkânına kavuşması Türk firmalarınca dile getirilen konuların başında geliyor.

Aslına bakılırsa yeniden yapılanma süreci daha sonuçlanmadan Türk firmaları için dolaylı finansman olanağı yaratılmış durumda. Zira daha önce AKB büyük ölçüde üye devletler tarafından önerilen projeleri finanse ederken, şimdiye kadar üye ülkelerde ekonomik gelişmenin özel sektör olmadan gerçekleşmeyeceğinin giderek daha iyi anlaşılması ile bu ülkelerdeki özel sektör tarafından iletilen ve banka amaçları ile paralellik arz eden projeler giderek daha fazla destekleniyor. Sözgelimi geçen yıl yaklaşık 8 milyar dolar tutarında proje finanse eden AKB, bunun 1.2 milyar dolarını özel sektöre kullandı. Bu oranın giderek artması bekleniyor. Bu durumda özellikle Orta Asya cumhuriyetlerinde faaliyet gösteren Türk firmaları bu ülkelerde kurdukları firmalar aracılığı ile ulaşım başta olmak üzere altyapı, telekomünikasyon, finans, özel sektörün gelişimi, yoksulluğun azaltılması, istihdam desteklenmesi gibi bölgenin kalkınmasına katkıda bulunma potansiyeli yüksek sektörlerde banka finansmanından doğrudan yararlanabilecek.

Asya Kalkınma Bankası, Asya ülkelerinde zaman zaman 35 yıla ulaşabilen, 10 yılı geri ödemesiz ve en düşük faiz oranları ile sunulan en önemli uzun vadeli finansman kurumlarından biri. Türk firmalarının proje bazlı olarak yeni yeni ilgilendiği Hindistan, Endonezya, Çin, Vietnam gibi ülkelerde AKB tarafından hazırlanan "Ülke Strateji Planları" kısa ve orta vadede o ülkelerde hangi sektörlerin ve projelerin destekleneceğine ilişkin kılavuz niteliği taşıyor. Türk özel sektörünün banka faaliyetlerini daha sıkı takip etmesi yeni pazar arayışında yeni açılımlar sağlayabilecek.

Detaylı bilgi için www.adb.org ve gduman@deik.org.tr

Asya'da bölgesel ticaret anlaşması sayısı yedi yılda ikiye katlanır

BÖLGELER İTİBARIYLA ASYA MAL TİCARET HACMİ VE BÖLGELERDEKİ TİCARET PAYLARI

Asya	Kuzey Amerika	Güney ve Orta Amerika	Avrupa	BDT	Afrika	Orta Doğu	Asya Toplam	Dünya
Milyar USD %	708.3 30	69.5 18	603.8 12	49.7 17	69.9 24	111.4 29	1638.5 58	3277.8 28

Kaynak: DTO Ticaret İstatistikleri 2007

BURCU MÜDERRİS

DEİK ArGe Departmanı
Koordinatör Yardımcısı

bmuderris@deik.org.tr

Asya'da, 2000 yılından sonra yaklaşık 25 tane bölgesel ticaret anlaşması imzalandı ve bir o kadarı için de müzakereler başlatıldı. Müzakerelerin tamamlanmasıyla anlaşma sayısının 2015 yılı itibarıyla ikiye katlanması bekleniyor.

laşmalarının sayısının ciddi oranda artış göstermesine yol açtı.

Birbirleriyle, komşu ülkelerle ve hatta ABD ve AB ile kıtalararası STA imzalamak için adeta bir yarış içerisinde giren ülkelerin başını çeken Çin, bölgedeki ekonomik liderliği ele geçirmek, yeni pazarlara açılmak, ham madde kaynaklarına erişimini garanti altına almak ve tüm dünyaya artık bir pazar ekonomisi olduğunu kanıtlamak istiyor. Bölgedeki diğer önemli ekonomik güç olan Hindistan ise 1990'lı yıllardan itibaren benimsediği Doğu odaklı ticaret politikası çerçevesinde, Asya ekonomisine entegre olmaya çalışıyor. Diğer taraftan Japonya bölgede izole olmamak için yeni işbirlikleri kurma arayışında.

ASEAN 500 MİLYONLUK BİR NÜFUSA SAHİP BULUNUYOR

Bu bağlamda, Doğu Asya'da her geçen gün artan rekabet ortamı, bölgedeki en eski kurumsal oluşum olan ASEAN'ı da rekabet gücünü artırma yönünde harekete geçirdi. Daha fazla yabancı yatırım çekmek ve bölgedeki diğer ülkelerle STA'lar imzalayarak yeni ihracat pazarları yaratmak için bir dizi girişimlerde bulunan ASEAN, son olarak da ASEAN'ı 2015 yılı itibarıyla bir "Tek Pazar" ve "üretim tabanı" haline getirmek amacıyla geçen kasım ayında ASEAN Ekonomik Topluluğu (AEC) Planı'nı imzaladı.

8 Ağustos 1967'de Malezya, Filipinler, Tayland, Endonezya ve Singapur tarafından kurulan ASEAN, sırasıyla Bruney Darussalam, Vietnam, Lao PDR, Birmanya ve Kamboçya'nın da örgüte dahil olmalarıyla bugünkü halini aldı. 500 milyonluk bir nüfusa ve toplamda yaklaşık 700 milyar dolarlık gayri safi yurtiçi hasılaya (GSMH) sahip olan ASEAN, bu yönüyle bölgedeki en kapsamlı ekonomik entegrasyonlardan birisi. Ayrıca, ASEAN'ın 1992 yılında, yabancı yatırım çekme amacıyla oluşturduğu ASEAN Serbest Ticaret Alanı (AFTA) ve Ortak Etkin Tercihli Tarife Sistemi (CEPT) bölgedeki ilk ekonomik entegrasyon olma özelliği taşıyor. Sonraki yıllarda hizmetler ve yatırım alanlarında da entegrasyon girişimlerinde bulunan ASEAN, son olarak geçen kasım ayında, 2015 yılı itibarıyla ASEAN Ekono-

mik Topluluğu'nun kurulması ve bölgede tek pazar oluşturulması kararını aldı. Malların, hizmetlerin, yatırımın, işgücünün ve sermayenin (belirli ölçülerde) serbest dolaşımını hedefleyen planın ekonomik literatürde tanımlanan ve AB'de başarıyla uygulanan tek pazarı oluşturmada henüz tam olarak olgunlaşmadığı söylenebilir. Sermayenin serbest dolaşımına getirilen kısıtlamaların yanı sıra diğer bir eksiklik de üçüncü ülkelere uygulanan Ortak Gümrük Tarifesi'nin bulunmaması.

TÜRKİYE DE STA İMZALAMAK İSTİYOR

Diğer taraftan, AEC, ASEAN'a bölgede sayıları gittikçe artan ticaret anlaşmalarında avantaj sağlayabilir ve ASEAN'ı bir yatırım merkezi haline gelmesine katkıda bulunabilir. AEC'in, üye ülkeler arasındaki işlem maliyetlerinin azaltılarak, üçüncü ülkeler için uygun bir yatırım ortamı oluşmasını sağlayacağı tahmin ediliyor. Nitekim, planın ilk açıklandığı 2003 yılında 24.486 milyon dolar olan doğrudan yabancı yatırım girişinin; 2006 yılında 51.480 milyon dolara ulaştığı görülüyor. En fazla doğrudan yabancı yatırımın finansal ve ticari hizmetler sektöründe gerçekleştiği ifade ediliyor.

Bu bağlamda artış sağlanan bir diğer husus ise ASEAN'ın taraf olduğu ticaret anlaşmalarının sayısı. 2005 yılında Çin ile 2006 yılında ise Güney Kore ile serbest ticaret anlaşması (STA) imzalayan ASEAN, geçen kasım ayında da Japonya ile ekonomik ortaklık anlaşması imzaladı. 2004 yılında Hindistan'la başlatılan müzakereler ise halen devam ediyor. AB ile bir STA imzalanması yönündeki görüşmeler ise geçen mayıs ayında başlatıldı. Sırada ise Yeni Zelanda, Avustralya var. Bölgede yaşanan bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye, Güney Kore ve Hindistan'ın yanı sıra ASEAN ile de bir STA imzalanmasını planlıyor ve bu yönde girişimlerde bulunuyor. Henüz bakanlar nezdinde gerçekleşen bu temaslara ivedilikle sonuçlandırılmasını, Türkiye'nin bölgedeki yatırım ve ticaret fırsatlarının değerlendirilebilmesinde avantajlı konuma geçmesini sağlayacağı düşünülüyor.

AKB ÜYELİĞİ 500 MİLYON \$'LIK PROJE GETİRDİ

Türkiye, Asya Kalkınma Bankası'na (AKB) 1991 yılında üye oldu. Türk müteahhlik sektörünün yurtdışına açılmasına öncülük eden STFA Holding o dönemde Bangladeş'te AKB tarafından finanse edilen ve dolayısıyla yalnızca AKB üyelerinin katılımına

açık olan Jamuna Köprüsü ihaleyi ilgilenemişti. Durumu dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a iletilmesiyle de Türkiye'nin üyeliği gerçekleşmişti. Bölge dışı üye ülke statüsünde yer alan Türkiye doğrudan proje finansmanı sağlamıyor. Öte yandan AKB

tarafından finanse edilen projelere katılabiliyor. Türkiye AKB'ye katılma sürecini tamamladıktan sonra STFA'nın Jamuna Köprüsü projesini almasının yanı sıra yaklaşık 500 milyon dolar tutarında projeye imza atmasını sağlayan bir kapıyı aralamış oldu.

İSTANBUL'DA AKB BÖLGE OFİSİ AÇILABİLİR

1966 yılında kurulan Asya Kalkınma Bankası'nın halen 48 bölgesel, 19 bölge dışı olmak üzere toplam 67 üyesi mevcut. Bölge dışı üye statüsündeki ülkeler bankanın kredi olanaklarından yararlanamamakla birlikte banka kredisi ile finanse edilen iş imkânlarını değerlendirebilmeye şansına sahip. Merkezi Filipinler'in başkenti Manila'da olan bankanın 26 ülkede ofisi var. Türkiye'de banka ile ilişkilerden sorumlu kurum olan Hazine Müsteşarlığı yetkilileri ge-

çen aylarda gerekli finansman kaynağının bulunması halinde İstanbul'da bir bölge temsilcilik ofisinin açılmasını gündeme getirdi.

İstanbul'da ofis açma fikrinin, 2005 yılında Ermenistan AKB'ye üye olmadan önce hazırlanan ve Ermenistan ekonomisinin geri kalmışlığında Türkiye ve Azerbaycan sınır kapılarının kapalı olmasının payının büyük olduğu ifade edilen raporun, AKB'nin Türkiye ile ilişkilerini daha aktif şekilde yürütmesinin gerekliliğinin ortaya çıkması nedeniyle fi-

lizlendiği ifade ediliyor. Pek çok uluslararası kuruluşun da bölge merkezinin İstanbul'da olması ve Türkiye'nin AKB içinde önem verilen bölgesel kalkınma stratejilerinin den biri olan CAREC bünyesindeki ülkeler ile kuvvetli ekonomik ve kültürel bağlara sahip olması da bu oluşumu destekler nitelikte. Hazine Müsteşarlığı bu nedenden dolayı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) başvurdu. Söz konusu başvuru, İstanbul'un bölgedeki önemine bir kez daha dikkat çekti.

KISA KISA

DEİK
Ankara'da da
temsil edilecek

1988 yılından bu yana faali-
yetlerini İstanbul merkezli ola-
rak yürüten Dış Ekonomik İlişki-
ler Kurulu (DEİK) geçtiğimiz
günlerde An-
kara'da bir
temsilcilik aç-
tı. Kurul'un
Ankara tem-
silciliğini
TOBB'da Uz-
man Yardımcı-
sı görevinde
bulunan Se-
nem Aslan yürütüyor. Türkiye'nin
başkentinde de çalışmalarına tıp-
kı İstanbul'da olduğu gibi devam
edecek olan DEİK, Ankara'dan
Anadolu'da bulunan ve yurtdışı
ile bağlantıda sorun yaşayan işa-
damlarına daha kolay ulaşmayı
hedefliyor. Ayrıca, Ankara'daki
kamu kurum ve kuruluşları ve
diplomatik misyon temsilcilikleri
ile ilişkileri daha yakın sürdür-
mek de DEİK Ankara temsilcili-
ğinin amaçlarından bir diğeri.

Senem Aslan

Irak ikinci
kez 'mercek'
altında

Geçen ay Dış Ekonomik İliş-
kiler Kurulu (DEİK), Irak ko-
nusunda gerek kamuoyunu ge-
rekse üyelerini bilgilendirmek
amacıyla A'dan Z'ye Irak konu-
sunu çeşitli yönleriyle ele alan
ve periyodik olması öngörülen
bir çalışma hazırlamıştı. "Irak
Mercek'in ikincisi de geçen
günlerde www.deik.org.tr'de ya-
yınlanmaya başladı. Bu ayki
sayıda Kerkük Referandumu'na
ilişkin gelişmeler, Türkiye'deki
Irak sermayesi hakkında bilgi-
ler, Irak-Suriye Ticaret Anlaş-
ması hakkında merak edilenler,
Irak'ın Yeniden İnşası Özel Mü-
fettişi'nin 3 ayda bir sunduğu
rapor, Musul barajının yıkılma
tehlikesi gibi daha pek çok ko-
nu siteden takip edilebilir.

Ülke bültenleri
DEİK işbirliği ile
NTVMSNBC'de

DEİK-NTVMSNBC işbirliği ile
www.ntvmsnbc.com adresinde ya-
yınlanmaya başlanan son bilgilere
göre güncellenmiş ülke bültenle-
rinde Rusya, Mısır ve son olarak
da Fransa okuyuculara sunuluyor.
Çin ülke bülteni ile başlayan seriyi
Irak, Pakistan, Brezilya, Almanya,
Japonya ve ABD gibi daha pek çok
ülkenin takip edeceği belirtiliyor.
Ülke bültenleri çerçevesinde ince-
lenen ülkenin ekonomik ve siyasi
analizleri, ticari ilişkileri, sektör-
lerin görünümü ve istatistiki
değerlendirmeler yer alıyor.

DEİK yayınlarına ulaşmak için
www.deik.org.tr
adresine başvurabilirsiniz

DEİK Anadolu'daki
işletmeleri yurtdışına
açmak için kolları sıvadı

24 ildeki 30 ticaret
ve sanayi odasında
temsilcilik açmaya
hazırlanan Dış Eko-
nomik İlişkiler Ku-
rulu, Anadolu'daki
üretici, sanayici ve
KOBİ'lerin ihracat
faaliyetlerine destek
olmayı planlıyor.

Bu yıl 20'nci yılını bir dizi et-
kinlikle kutlamaya başlayan Dış
Ekonomik İlişkiler Kurulu (DE-
İK) şimdi de Anadolu'da faaliyet
gösteren üreticilerin dış ekono-
mik açılımlarına destek olmak
amacıyla Anadolu turuna çıkı-
yor. DEİK'in bu amaçla 24 ili
dolaşması planlanıyor.

DEİK, 20'nci yılını kutladığı
2008'de birçok etkinliğe imza at-
maya hazırlanıyor. Yapılması
planlanan öncelikli projelerden
ilki 2008 yılında Türkiye'nin sa-
nayi ve ticarete öne çıkan illeri-
nin odalarıyla daha sıkı işbirliği
yapmak üzere 24 ildeki 30 odada
DEİK temsilcisi bulundurulması.

ANADOLU'YA İHRACATIN
YOLUNU GÖSTERECEK

DEİK'in söz konusu çalışmayı
başlatmasının asıl nedeni ise
önümüzdeki dönemde özellikle
Anadolu'daki üretici, sanayici ve
Küçük ve Orta Boy İşletmeler'in
(KOBİ) dış ekonomik ilişkiler an-
lamındaki faaliyetlerine daha ya-
kından destek olabilmek ve bu-
güne kadar faaliyetlerini büyük
oranda İstanbul merkezli yürüt-
mekte olan kurumun bundan
bölge İstanbul dışına yönelik da-
ha çok projenin ve etkinliğin ön-
cüsü olmasını sağlamak.

Çalışmanın ilk adımı olarak
DEİK temsilcileri belirlenerek 28
Ocak-1 Şubat tarihleri arasında
beş iş günü süren bir oryantas-
yon programına katılımlarının
sağlanması planlanıyor. Program
çerçevesinde Türkiye Odalar ve

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD
ODA TEMSİLCİLİKLERİ

Sao Paulo

Kayseri

Küresel Örgütlenmemizi Anadolu'ya Odalarla Bağlıyoruz

Adana Sanayi Odası
Adapazarı Ticaret ve Sanayi Odası
Ankara Sanayi Odası
Antalya Ticaret ve Sanayi Odası
Aydın Ticaret ve Sanayi Odası
Balıkesir Sanayi Odası
Bursa Ticaret ve Sanayi Odası
Denizli Sanayi Odası
Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası
Edirne Ticaret ve Sanayi Odası
Ege Bölgesi Sanayi Odası (İzmir)
Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası
Eskişehir Sanayi Odası

Gaziantep Sanayi Odası
İstanbul Sanayi Odası
İzmir Ticaret Odası
Kayseri Sanayi Odası
Kocaeli Sanayi Odası
Konya Sanayi Odası
Malatya Ticaret ve Sanayi Odası
Manisa Ticaret ve Sanayi Odası
Ordu Ticaret ve Sanayi Odası
Samsun Ticaret ve Sanayi Odası
Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası
Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası

Borsalar Birliği (TOBB)/DEİK
Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu
ve DEİK İcra Kurulu Başkanı
Rona Yırcalı'nın konuşmaları,
kurumsal tanıtım, katılımcıların
Türkiye'nin dış ilişkiler, dış tica-
ret ve yatırım politikalarına iliş-
kin genel seminerlerle bilgilen-
dirilmesi yer alıyor.

Programın tamamlanmasının
ardından temsilcilerin illerindeki
DEİK faaliyetlerinin koordinas-
yonunu ve tanıtımını sağlamala-
rı, illerinde dış ticaret yapan ya
da yapmak isteyen, yabancı or-
tak arayan firmaların sektörel
bazda veri tabanını hazırlamala-
rı, DEİK üyeliği ile ilgili bilgilen-

dirme faaliyetlerinde bulunma-
rı, dış ekonomik ilişkiler anla-
mında illerinde karşılaşılan so-
runları kurula iletmeleri, bu so-
runlara çözüm önerileri geliştiri-
lmesine ilişkin DEİK ile bilgi
ve görüş alışverişinde bulunul-
ması, ortak faaliyet gerçekleştiril-
mesi hedefleniyor.

1'nci Medeniyetler İttifakı
Forumu 15 Ocak'ta Madrid'de

Türkiye ve İspanya'nın ön-
cülük ettiği "Medeniyetler İtti-
fakı" girişimi çerçevesinde dü-
zenlenen 1. Medeniyetler İttifa-
kı Forumu, 15-16 Ocak tarihleri
arasında Madrid'de gerçekleştiril-
ecek. Ülkelerle kültürler ara-
sında büyüyen polarizasyon
sorununun giderilmesi ve kül-
türlerarası anlayışın geliştiril-
mesi yollarının ele alınacağı
1'nci Medeniyetler İttifakı Foru-
mu'na katılacak siyasi liderler,
uluslararası ve bölgesel kuruluş
temsilcileri, işbirliği ajansları,
sivil toplum ve vakıf temsilcile-
rinin, tüm dünyadaki uluslar ve
kültürler arasındaki artan ku-
tuplaşmayla yüzleşmenin yolla-
rını araştırmayı amaçladıkları
bunun yanı sıra küresel ölçekte
çok kültürlülük anlayışı için
yeni yollar geliştirmeye çalış-
acakları belirtiliyor.

TÜRK-İSPANYOL İŞ FORUMU
GERÇEKLEŞTİRİLECEK

Başbakan Recep Tayyip
Erdoğan'ın ziyareti vesilesiyle
Türk-İspanyol İş Konseyi ve
İspanya Odalar Birliği de 14
Ocak'ta Madrid'de, iki ülke
başbakanlarının katılımıyla
Türk-İspanyol İş Forumu dü-
zenliyor. Geçen ay ICEX ve
DEİK işbirliğiyle gerçekleştiril-

rilen İspanyol ve Türk işa-
damlarının buluşması sonu-
cunda görülen iş potansiyeli-
nin geliştirilebilmesi ve yeni-
den gözden geçirilmesi ama-
cıyla düzenlenecek iş foru-
muna her iki taraftan da yük-
sek bir katılım olması bekle-
niyor. Forum ayrıca Başba-
kan'ın ziyaretiyle birlikte
sorunların dile getiril-
mesi anlamında ayrı
bir önem taşıyor.
Türkiye ile işbirliğini
geliştirmek isteyen
İspanyol firmalarının
otomotiv, bilişim,
elektronik, elektrikli
alet ve makine, turizm,
gayrimenkul, enerji, çev-
re, inşaat ve mü-

hendislik konularında ortak-
lıklar kurarak Türk pazarına
girmek istediği ifade ediliyor.
Belirtilen sektörlerin yanı sıra
inşaat malzemeleri, tekstil ve
giyim, metalurji, gıda, amba-
laj, sağlık ve finansal hizmet-
ler gibi alanların da gelecek
vaat ettiğine işaret ediliyor.

Başbakan
Recep Tayyip ErdoğanTürk-Meksika
İş Konseyi
kuruldu

17 yıldır Meksika İstanbul Fah-
ri Konsoloslugu görevini yapan
Varol Dereli'nin Kurucu Başkan
olarak belirlendiği Türk-Meksika
İş Konseyi'nin 2008 yılında faali-
yete geçmesi planlanıyor. Dün-
yanın 14'üncü büyük ekonomisi
olan Meksika, 1994 yılında ABD
ve Kanada ile imzaladığı NAFTA
Anlaşması sayesinde ticari per-
formans bakımından kayda de-
ğer bir gelişme gösterdi.

Ekonomisinin ABD ile olan ti-
caretinin büyük ölçüde bağımlılığı-
nı göz önünde bulunduran Meksi-
ka Hükümeti, uluslararası ekono-
mik ilişkilerini çeşitlendirme ça-
basına girerek, 2000 yılında AB ile
bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA)
yaptı. Bugün itibarıyla toplam 42
ülke ile STA'ya imza atan Meksika
daha fazla ülke ile STA yapılmasını
istemeyen iş çevrelerinin güçlü
muhafeletinden dolayı Türkiye ile
görüşmelere başlamaktan kaçını-
yor. AB ve NAFTA ile yapılan an-
laşmalar Meksika'nın diğer ülke-
lerle ticarete olan ihtiyacını kısıtla-
yıcı nitelik taşıyor. Meksika ile iş
yapmak isteyen firmalar Türk-
Meksika İş Konseyi'ne üye olabilir.

AJANDA

Enerji Bakanı Hilmi Güler

Temiz Enerji
konferansı 29
Ocak'ta yapılıyor

Sosyal yaşamın sağlıklı bir bi-
çimde sürdürülebilmesi için haya-
ti önem taşıyan enerji temininin
emniyetli ve çevreye zarar verme-
yecek bir şekilde gerçekleştiril-
mesinin giderek önem taşıdığı
son dönemde Türk- Amerikan İş
Konseyi (TAİK), ATC (American
Turkish Council) ve TÜBİTAK iş-
birliği ile 29-30 Ocak tarihlerin-
de Temiz Enerji Konferansı'nı dü-
zenliyor. Enerji ve Tabii Kaynak-
lar Bakanı Hilmi Güler ve ABD
Enerji Bakanlığı üst düzey tem-
silcilerinin katılımıyla gerçekleştiri-
lmesi beklenen konferans kap-
samında Türkiye'de artan enerji
ihtiyacı sonucu daha fazla verim,
daha az emisyon için uygulanabi-
lecek teknolojiler ve alternatif
kaynakların kullanımı konuları
ABD'li yetkililerin teknik bilgi ve
yöntemleri ile birlikte masaya ya-
tırılacak. Ayrıca, konferans kap-
samında temiz kömür, su, temiz
linyit, güneş, rüzgâr ve biyodizel
gibi yeni jenerasyon üretim tek-
nikleri üzerine bilgilendirme otu-
rumları düzenlenecek.

İcra Kurulu
onayını bekleyen
yeni DEİK üyeleri

2007	
■ Aceminor Dış Ticaret ve Makina AŞ-	İstanbul
■ AE Arma-Elektropanc Elektromekanik Sanayi Mühendislik Taahhüt ve Ticaret AŞ-	İstanbul
■ Atılım Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayii Ticaret AŞ-	İstanbul
■ Burak Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti-	İstanbul
■ Çemberlitaş Hamam İşletmeciliği Tur. İnş. San. ve Tic. AŞ-	İstanbul
■ Demir- Halkbank (Nederland) N.V. -	İstanbul
■ S.S. Tarış Pamuk ve Yağlı Tohumlar T.S.K.B. -	İzmir
2008	
■ Tempa Pano San. ve Tic. Ltd. Şti.-	Kocaeli
■ Tempa Sistem Elekt. Otom. San. Tic. AŞ	Kocaeli
■ Hisarlar Makina San. Tic. A.Ş.	Eskişehir

DEİK'in ocak
ayı takvimi

14 OCAK
■ Başbakan Recep Tayyip Erdo-
ğan'ın İspanya ziyareti vesilesiyle
Türk-İspanyol İş Forumu / Madrid

27-30 OCAK

■ Türk-Portekiz İş Konseyi Türki-
ye Seminerleri / Lizbon-Porto

29-30 OCAK

■ TAİK-ATC-TÜBİTAK "Temiz
Enerji Konferansı" / İstanbul
■ Türkiye G.Kore KEK Toplantı-
sı'na Katılım / Ankara
■ Yunanistan Başbakanı Kostas
Karamanlis'in Türkiye ziyareti
/ Ankara, İstanbul